

*Sprawozdanie z realizacji działań
w ramach Programu Wspierania Rodziny
i Rozwoju Systemu Pieczy
Zastępczej na terenie Miasta
Lublin w 2018 roku*

Lublin, wrzesień 2019 roku

Spis treści:

WPROWADZENIE	2
ROZDZIAŁ I.....	4
WSPIERANIE RODZINY	4
Cel 1. Promowanie wartości rodzinnych i właściwych postaw rodzicielskich.....	4
Cel 2. Podejmowanie działań zapobiegających sytuacjom kryzysowym w rodzinie.....	19
Cel 3. Doskonalenie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej	35
Cel 4. Rozwijanie innowacyjnych metod pracy z rodziną potrzebującą wsparcia	45
ROZDZIAŁ II	60
PIECZA ZASTĘPCZA.....	60
Cel 1. Organizacja wielowymiarowych działań na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci	60
Cel 2. Optymalizacja systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej	75
Cel 3. Doskonalenie systemu wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.....	86
Spis tabel i wykresów.....	97

WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny (art. 176 pkt. 1 ustawy), a na powiaty obowiązek opracowania i realizacji 3 letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej zawierających, między innymi, coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych (art. 180 pkt. 1). Lublin jako miasto na prawach powiatu realizuje zadania gminy i zadania powiatu, stąd też Uchwałą nr 345/XIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 23 grudnia 2015 roku został przyjęty „Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Lublin w latach 2016-2018”.

Cele i zadania zawarte w Programie będą kontynuowane poprzez przyjęty uchwałą nr 28/II/2018 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2018 r. „Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na Terenie Miasta Lublin w latach 2019-2021”.

Program nawiązuje do takich dokumentów, jak: „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin na lata 2014–2020”, którą przyjęto uchwałą nr 1021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014 r., „Program działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020”, przyjęty Uchwałą nr 348/XIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 23 grudnia 2015 r. „Program Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2014-2020,” przyjęty Uchwałą nr 1079/XLI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 15 maja 2014 r., „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie na lata 2016-2020”, przyjęty Uchwałą nr 346/XIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 23 grudnia 2015 r.

Cele założone w Programie wynikają z dwóch podstawowych zakresów działania wyznaczonych przez przepisy ustawy. Obszar pierwszy to działania skierowane na utrzymanie dzieci w ich naturalnej rodzinie. Obszar drugi obejmuje działania odnoszące się do zapewnienia właściwie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych należytej opieki rodzicielskiej, w tym także do doskonalenia form wsparcia osób usamodzielnianych.

Niniejszy dokument stanowi sprawozdanie z realizacji zadań podjętych w ramach Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Lublin w 2018 roku. Dokument został podzielony na dwie części. Pierwsza część zawiera

opis realizacji czterech celów, które dotyczą wspierania rodzin naturalnych w prawidłowym funkcjonowaniu. Część druga stanowi odniesienie do trzech celów dotyczących działań w zakresie systemu pieczy zastępczej. Poszczególnym celom zostały przyporządkowane zadania, a także wskaźniki realizacji. W dokumencie wskazano na poziom realizacji wskaźników, co odzwierciedla stopień, w jakim zamierzone efekty zostały osiągnięte, a także stanowi podstawę planowania działań optymalizujących na kolejne lata.

ROZDZIAŁ I

WSPIERANIE RODZINY

CEL 1. PROMOWANIE WARTOŚCI RODZINNYCH I WŁAŚCIWYCH POSTAW RODZICIELSKICH

W ramach celu 1. realizowano następujące zadania:

1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych;
2. Prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania rodziny, organizowanie spotkań o charakterze edukacyjnym, konferencji i warsztatów;
3. Zwiększanie możliwości dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
4. Realizacja programu dla rodzin wielodzietnych;
5. Promowanie różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży.

Zadania w ramach tego celu koncentrowały się głównie na realizacji programów i projektów na rzecz umacniania rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu, na organizacji różnorodnych form integracji społeczności lokalnej, a także na prowadzeniu działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania właściwych postaw rodzicielskich. Były one realizowane przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin oraz organizacje pozarządowe.

W Programie przyjęto następujące wskaźniki ilościowe realizacji zadań:

- liczba zorganizowanych pikników, festynów i innych imprez środowiskowych,
- liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba rodzin wielodzietnych objętych Programem Rodzina Trzy Plus.

Tabela 1. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1

l.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba zorganizowanych pikników, festynów i innych imprez środowiskowych	83
2.	Liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych	271

3.	Liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	5 638 osób/ 2 265 rodzin
4.	Liczba rodzin wielodzietnych objętych Programem Rodzina Trzy Plus	3500

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie organizował liczne imprezy środowiskowe, zarówno promujące wartości rodziny, jak również integrujące społeczność lokalną. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje m.in. inicjatywa pod hasłem „Energia Pokoleń”. W ramach działania odbyły się 4 festyny rodzinne zorganizowane w poszczególnych dzielnicach miasta.

1. **Festyn międzypokoleniowy „Dziecięcy dzień radości”**, który odbył się w dniu 03.06.2018 r., na placu kościelnym, przy Parafii p.w. Dobrego Pasterza, ul. Radzyńska 3 w Lublinie. Realizatorami działania była ww. Parafia oraz pracownicy Filii Nr 4 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Adresatem działania była społeczność dzielnicy Czechów ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi. Inicjatywa miała na celu promowanie aktywnego stylu życia, pogłębienie więzi rodzinnych, oraz integrację międzypokoleniową. Program festynu obejmował: zabawy z wodzirejem, gry sportowo–rekreacyjne, loterię fantową, rozgrywki sportowe, prezentację wozu strażackiego oraz poczęstunek.
2. **Festyn Rodzinny pn. „Cieszymy się wolnością”**, który odbył się w dniu 07.06.2018 r, na boisku Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5 w Lublinie, przy ul. Ignacego Rzeckiego 10. Festyn zorganizowany w ramach obchodów 100 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz w związku z ustanowieniem roku 2018 Rokiem Praw Kobiet. Podczas festynu odbyły się m.in. występy i pokazy artystyczne, pokaz zumbi, gry i zabawy, atrakcje dla dzieci, zajęcia warsztatowe i sportowe oraz stoiska promocyjne i edukacyjne itp. Adresatami działania byli mieszkańcy Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz mieszkańcy pobliskich osiedli. Inicjatywa miała na celu integrację społeczności lokalnej, oraz aktywizację społeczną uczestników.
3. **Festyn pn. „Zdrowe pokolenia bez nałogów”** zorganizowany w ramach Igrzysk Kalinowszczyzny. Odbył się on w dniu 12.06.2018 r. na terenach sportowych, przy Szkole Podstawowej Nr 23 w Lublinie. Działanie organizowane było w ramach „Programu Wspierania i Aktywizacji Społecznej Seniorów na terenie Miasta Lublin 2016 -2020”.

W festynie udział wzięli m.in. mieszkańcy dzielnicy Kalinowszczyzna ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych oraz dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 23 w Lublinie. Inicjatywa miała na celu integrację międzypokoleniową. Podczas festynu odbyły się liczne gry i zabawy sportowe, m.in. międzypokoleniowe turnieje gier planszowych, zabawy z użyciem baniek mydlanych itp. W wydarzeniu brał udział animator zabaw.

4. **Festyn Rodzinny na Wrotkowie**, który odbył się w dniu 16.06.2018 r. na boisku Szkoły Podstawowej Nr 30 w Lublinie, przy ul. Nałkowskich 110. Działanie adresowane było do dzieci i młodzieży szkolnej oraz mieszkańców dzielnicy Wrotków ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi oraz seniorów. W trakcie festynu odbyły się liczne atrakcje, m.in.: występy dzieci i młodzieży, konkursy z nagrodami, zamek dmuchany, malowanie twarzy, trampoliny, kiermasze, wielki turniej rodzin, znakowanie rowerów oraz poczęstunek. Inicjatywa miała na celu aktywizację i integrację społeczności lokalnej.

Ponadto w ramach promowania różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie był organizatorem licznych inicjatyw środowiskowych. Były to m.in. „Rodzinny Festyn z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka”, Festyn „Wspólnota to Ty i Ja”, Festyn pn. „Rodzina Felina”, XII Festyn Rodzinny „Razem do Lata”, „Europejski Dzień Sąsiada”, „Bliskość serca, bliskość miejsca”, spotkania z okazji Dnia Babci i Dziadka, z okazji Dnia Matki. W programach festynów i spotkań organizatorzy przewidzieli atrakcje sportowe i rekreacyjne, programy artystyczne, ale także elementy edukacyjne oraz integrujące wielopokoleniową rodzinę i społeczność lokalną.

Pracownicy MOPR wraz z mieszkańcami osiedla bloków socjalnych, przy ul. Antoniny Grygowej przeprowadzili akcję pn. „Sprzątanie przestrzeni wokół nas”. Organizowane były liczne spotkania czytelnicze oraz wyjścia do kina i teatru dla dzieci i młodzieży. W ramach tych działań zorganizowano, m.in.:

- **Projekt socjalny „Spotkanie z teatrem klasycznym”**, który odbył się w dniu 27.04.2018 r. w Domu Kultury „Kalinowszczyzna”, przy ul. Tumidajskiego 2 w Lublinie. W ramach projektu zaprezentowano spektakl liryczno-satyryczny pt. „Ewa, Wenus i Tuńcia” w wykonaniu Amatorskiego Teatru Towarzyskiego działającego przy Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Węglin Północny”. Inicjatywa miała na celu integrację mieszkańców dzielnicy Kalinowszczyzna.

- **Wyjścia do Teatru im. H. Ch. Andersena** w Lublinie na spektakle „Szewczyk Dratewka”. Adresatami działania było 6 dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Inicjatywa miała na celu zainteresowanie dzieci teatrem i sztuką.
- **„Dzieci Seniorom”** – w ramach działania odbyły się dwa przedstawienia teatralne przygotowane przez dzieci z Przedszkola Nr 13, przy ul. Okrzei 9 w Lublinie. Adresatami działania byli seniorzy, uczestnicy Klubu Seniora „Kalina” wchodzącego w skład Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie. Inicjatywa miała na celu integrację międzypokoleniową.
- **Spotkanie dla Seniorów**, podczas którego dzieci z Przedszkola Nr 4, przy ul. Niecałej 1 w Lublinie, zaprezentowały przedstawienie o tematyce patriotycznej. Tematem przewodnim spotkania było 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę. Adresatami działania byli seniorzy z Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 3, przy ul. Niecałej 16 w Lublinie. Inicjatywa miała na celu integrację międzypokoleniową.
- **Spotkanie pt. „Baśń o empatii”** w ramach cyklu „Rodzina z książką”. Organizatorami działania była Filia Nr 1 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz Filia Nr 11 Miejskiej Biblioteki Publicznej. Działanie adresowane było rodzin z dziećmi, w szczególności rodzin objętych wsparciem MOPR. Podczas spotkania czytano baśnie, których motywem przewodnim było okazywanie współczucia drugiemu człowiekowi, przeprowadzono również zabawy integracyjne. Inicjatywa miała na celu zachęcenie rodzin do czytelnictwa oraz wspólnego spędzania czasu.

W 2018 roku z okazji obchodów rocznicy 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie zorganizował szereg inicjatyw dla mieszkańców w tym dla rodzin z dziećmi, wpisujących się w obchody jubileuszowe. Do najważniejszych działań można zaliczyć, m.in.:

- Montaż słowno-muzyczny **„Oblicza patriotyzmu”** opisujący wymiar patriotyzmu w literaturze i muzyce. Wydarzenie odbyło się w dniu 07.11.2018 r. w Auli Kościoła Matki Bożej Królowej Polski, przy ul. Gospodarczej 7 w Lublinie i miało charakter otwarty. Organizatorzy inicjatywy: Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 2 oraz Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11.
- Wieczornica patriotyczna **„Polskie drogi ku niepodległości”** – zorganizowana przez Centrum Aktywności Środowiskowej w dniu 09.11.2018 r. Podczas spotkania miała miejsce prezentacja multimedialna związana z tematyką odzyskania niepodległości.

Celem spotkania była integracja międzypokoleniowa oraz kształtowanie świadomości związanej z historią Polski.

- **„Koncert Pieśni Patriotycznych”**, który odbył się w dniu 09.11.2018 r. w sali widowiskowej Dzielnicowego Domu Kultury SM „Czechów”, przy ul. Kiepury 5a w Lublinie. Organizatorami działania byli pracownicy Domu Kultury oraz pracownicy Fili Nr 4 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Inicjatywa miała na celu kształtowanie uczuć patriotycznych oraz integrację międzypokoleniową.
- **„Wieczór Poezji Wincentego Pola”** w wykonaniu Amatorskiego Teatru Towarzyskiego. Spotkanie odbyło się w dniu 15.11.2018 r. w Dworku Wincentego Pola, przy ul. Kalinowszczyzna 13 w Lublinie. Organizatorami działania była Filia Nr 1 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dworek Wincentego Pola w Lublinie, Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Węglin Północny”, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych w Lublinie oraz Szkoła Podstawa Nr 27 w Lublinie. Podczas spotkania zaprezentowano montaż słowno-muzyczny przybliżający sylwetkę Wincentego Pola, recytację wybranych fragmentów jego utworów oraz koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Amatorskiego Teatru Towarzyskiego. Inicjatywa miała na celu integrację społeczności lokalnej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie był również organizatorem licznych działań środowiskowych związanych z obchodami Świąt Bożego Narodzenia – „Kolędowanie z Seniorami”, „Spotkania mikołajkowe” dla dzieci z rodzin objętych wsparciem MOPR, projekt „Świąteczne drzewko międzypokoleniowe”, przedświąteczne odwiedziny osób starszych oraz samotnych, spotkania opłatkowe oraz wielkanocne dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach wymienionego zadania należy również wskazać **VI Lubelskie Dni Promujące Zdrowie**. 23 maja 2018 r. na Placu Lecha Kaczyńskiego, przy Centrum Kultury w Lublinie po raz szósty odbył się **Rodziny Festyn Zdrowotny**, w ramach którego został zorganizowany Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. Organizatorami festynu był Urząd Miasta Lublin, Uniwersytet Medyczny oraz Klaster Usług Zdrowotnych i Prozdrowotnych – Lubelska Medycyna. Ta plenerowa impreza była okazją do zabawy nie tylko dla dzieci, ale i dorosłych. Uczestniczyli członkowie dużych rodzin - beneficjenci Programu „Rodzina Trzy Plus”. Podczas Festynu zorganizowano pokazy karate, konkursy dla dzieci i dla dorosłych, zajęcia plastyczne oraz gry i zabawy z nagrodami. Przybyłe rodziny mogły skorzystać

z konsultacji i porad medycznych, dietetycznych, kosmetycznych oraz spróbować zdrowej żywności. Dzięki podmiotom medycznym, firmom z branży sportowej i spożywczej, uczelniom i różnego rodzaju organizacjom działającym na terenie Miasta Lublin udało się przygotować bardzo bogatą ofertę atrakcji dla uczestników festynu.¹

Zadanie 2. Prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej na rzecz promowania rodziny, organizowanie spotkań o charakterze edukacyjnym, konferencji i warsztatów

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie prowadził działania edukacyjno-informacyjne na rzecz umacniania wartości rodziny oraz działalność edukacyjną w zakresie aktywnego uczestnictwa rodziny w życiu publicznym poprzez organizowanie konferencji, kursów, warsztatów, konkursów tematycznych, zajęć terapeutycznych, itp. we współpracy z placówkami oświatowymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, Policją, służbą zdrowia, uczelniami, bibliotekami itp.

Pracownicy Specjalistycznej Poradni dla Rodzin działającej w strukturach MOPR w 2018 roku zorganizowali **64 spotkania** psychoedukacyjne na rzecz promowania rodziny.

W bloku spotkań psychoedukacyjnych zorganizowano m.in.:

- **„Szkole dla rodziców i wychowawców”**, w ramach, której odbyło się 37 spotkań warsztatowych dla klientów Poradni oraz osób pracujących na rzecz wspierania rodziny. Inicjatywa miała na celu wspieranie rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Naukę umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksję nad własną postawą wychowawczą, wymianę doświadczeń oraz kształtowanie więzi rodzinnych opartych na wzajemnym szacunku. W spotkaniach udział wzięło 52 uczestników;
- **Program promocji zdrowia psychicznego dla dzieci „Przyjaciele Zippiego”**, kształtujący i rozwijający umiejętności psychospołeczne u małych dzieci (6 spotkań, 10 uczestników);
- **Cykl spotkań superwizyjnych** dla specjalistów pracujących z dzieckiem krzywdzonym (szkolenie umiejętności terapeutycznych) - 10 spotkań;
- **Superwizje dla wychowawców Centrum Administracyjnego im. Ewy Szelburg-Zarembiny w Lublinie**, w ramach, której odbyły się 4 spotkania superwizyjne mające na celu wspieranie działań wychowawczych w placówce;

¹ Materiał przygotowany na podstawie informacji uzyskanych z Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, (od 1 stycznia 2019 r. Wydział Zdrowia i Profilaktyki).

- **Warsztat dla młodzieży o komunikacji** – 1 spotkanie kształtujące umiejętności komunikacyjne młodzieży prowadzącej grupy harcerskie, w którym uczestniczyło 20 osób;
- **Warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców** – przedstawiające podstawowe zasady komunikacji w rodzinie - odbyły się 2 spotkania, w których łącznie udział wzięło 130 osób;
- **Warsztat poświęcony pracy psychoterapeutycznej z osobami z doświadczeniem traumy**, w którym udział wzięło 25 osób, studentów kierunków społecznych;
- **Warsztaty rozwijające kompetencje osobiste** osób korzystających ze wsparcia MOPR, przeznaczone dla podopiecznych, którzy chcieli zwiększyć umiejętności rozmowy i budowania relacji;
- **Spotkanie integracyjne (ognisko)**, zorganizowane w dniu 09.06.2018 r., dla wychowanków i byłych wychowanków domu dziecka i ich rodzin;
- **Spotkanie oplatkowe** zorganizowane w dniu 08.12.2019 r., dla byłych wychowanków domów dziecka i ich rodzin, udział w nim wzięło 40 osób.

Ponadto w ramach wymienionego zadania Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2018 roku organizował liczne spotkania edukacyjne i zajęcia warsztatowe. Były to m.in.:

1. **Cykliczne warsztaty umiejętności wychowawczych** dla rodziców i opiekunów z obszaru działania Centrum Aktywności Środowiskowej mające na celu podniesienie kompetencji wychowawczych.
2. **Cykliczne warsztaty aktywnej zabawy** dla dzieci i rodziców korzystających ze wsparcia Centrum Aktywności Środowiskowej mające na celu wzmacnianie więzi emocjonalnych pomiędzy rodzicem, a dzieckiem.
3. **Cykl spotkań ze specjalistą „Zachowania ryzykowne”** – spotkania odbyły się w dniu 12.01.2018 r., 16.02.2018 r. Spotkania prowadził kierownik Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR w Lublinie. Tematyka spotkań zawierała, m.in. zagadnienia związane z problemami wieku dojrzewania dzieci i młodzieży oraz możliwymi sposobami ich rozwiązywania.
4. **Spotkanie z przedstawicielkami Ośrodka Profilaktyki Nowotworów i Promocji Zdrowia**, które odbyło się w dniu 14.03.2018 r. Tematem spotkania była profilaktyka chorób nowotworowych.

5. **Marsz Różowej Wstążki**, który odbył się 28.09.2018 r. i miał na celu przypomnienie o potrzebie wykonywania badań profilaktycznych w zakresie nowotworów piersi.
6. **Spotkanie dla młodzieży pt. „Co kryje się w sieci”**, które odbyło się w dniu 23.11.2018 r., w XXI Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Kostki, przy ul. Słowikowskiego 6 w Lublinie. Spotkanie adresowane było do 30 osobowej grupy młodzieży licealnej. Inicjatywa miała na celu przybliżenie zagrożeń czyhających w sieci. Spotkanie zorganizowane przez Filę Nr 1 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, poprowadził przedstawiciel Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.
7. **Spotkanie z dietetykiem** dotyczące zjawiska otyłości wśród dzieci i młodzieży. Adresatami spotkania byli uczestnicy Centrum Aktywności Środowiskowej. Spotkanie miało charakter indywidualnych konsultacji z dietetykiem, rodzica wraz z dzieckiem. Każda osoba została poddana szczegółowemu badaniu pod względem otyłości oraz otrzymała szczegółowy plan zdrowego odżywiania.

Zadanie 3. Zwiększanie możliwości dostępu do poradnictwa specjalistycznego

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest realizatorem polityki społecznej, ukierunkowanej na tworzenie warunków do budowania zintegrowanego i efektywnego systemu zapobiegania występowaniu problemów społecznych, a także ich rozwiązywania. Jednym z zadań pomocy społecznej jest stałe zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, z którego mogą korzystać osoby oraz rodziny wymagające wsparcia.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin działająca w strukturach MOPR udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu Miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym, m.in. przez pedagoga szkolnego, na wniosek sądu, itp.

Pomoc udzielana klientom obejmuje:

- psychoterapię indywidualną, małżeńską i rodzinną,
- terapię pedagogiczną,
- poradnictwo psychologiczne,
- poradnictwo pedagogiczne,
- poradnictwo socjalne i prawne,
- konsultację psychiatryczną,
- działalność informacyjną i szkoleniową,
- działania integracyjne.

W roku 2018 z pomocy skorzystało **1 516 osób** (1 283 osoby dorosłe oraz 233 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 1 190 osób (dorośli: 1 017, dzieci: 173),
- z profilaktyki skorzystało 326 osób (dorośli: 266, dzieci: 60).

Wsparciem w formie terapii objęto **817 rodzin**, 96% z nich to rodziny naturalne, a 2,1% stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 10 rodzin adopcyjnych oraz 7 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2018 roku

Liczba rodzin ogółem, w tym:	817
rodzin naturalnych	783
rodzin zastępczych	17
rodzin adopcyjnych	10
dzieci przebywających w placówce	7

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2018 roku, w terapii uczestniczyło **1 190 osób** (w poprzednim roku były to 1 004 osoby co oznacza wzrost o 186 osób korzystających). Ogółem odbyło się **6 900 sesji** terapeutycznych i konsultacyjnych, co przewyższa liczbę sesji przeprowadzonych w latach poprzednich (2016 rok - 5 965, 2017 rok - 6 375). Struktura form pomocy Poradni systematycznie przekształca się z profilaktyki, poradnictwa i jednorazowych konsultacji w kierunku długotrwałej, tym samym skuteczniejszej, pomocy terapeutycznej. Pozytywnym trendem jest również wzrost liczby sesji dla rodzin, co wskazuje na uczestnictwo rodziny w pełnym procesie terapeutycznym.

Tabela 3. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2018 roku z podziałem na rodzaj wsparcia

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych wsparciem w 2017 r.		Liczba osób objętych wsparciem w 2018 r.	
	1 327		1 516	
	w tym dorosłych	w tym dzieci	w tym dorosłych	w tym dzieci
Łączna liczba osób korzystających	1 113	214	1 283	233
w tym: liczba osób w terapii	843	161	1017	173
w tym: liczba osób w psychoprofilaktyce	270	53	266	60

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Bardzo wysokie i stale rosnące zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną mieszkańców Miasta Lublin wskazuje zarówno na coraz większe zaufanie do terapii jako sposobu

rozwiązywania trudności, jak i do efektywności działań podejmowanych w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR. Wysokie kwalifikacje terapeutów Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR powodują wzrost efektywności terapii i znacznie mniejszy, niż przed kilku laty, odsetek osób, które przerywają terapię nie osiągając jej celu. Tym samym proces terapeutyczny jest skuteczny, lecz dłuższy. Dzięki kompetentnie udzielanej pomocy wiele małżeństw i rodzin przezwycięża kryzysy i odzyskuje naruszone więzi.

Należy również nadmienić, iż ofertę w zakresie poradnictwa wzbogacają publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne². Do ich zadań należy, m.in. udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielania rodzicom i nauczycielom wsparcia w zakresie wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) na rzecz rodzin świadczą także pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m.in. na rzecz rodzin naturalnych doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2018 tą formą pomocy objętych było **28 rodzin**. Udzielono 78 porad, w tym: 8 porad psychologicznych oraz 70 pedagogicznych. Dostępność porad udzielanych przez Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zabezpiecza potrzeby mieszkańców Miasta zainteresowanych tą formą pomocy.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi,

² Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3, Zespół Poradni nr 1 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5 Specjalistyczna Poradnia Zawodowa), Zespół Poradni nr 2 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 Specjalistyczna Poradnia Psychoprofilaktyki i Terapii Rodzin), Zespół Poradni nr 3 (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 6, Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji).

Źródło informacji: <https://lublin.eu/mieszkanicy/edukacja/szkoly-i-placowki/poradnie-psychologiczno-pedagogiczne/alpha.html?filter=1&dictionary%5B14%5D=1.publiczne+prowadzone+przez+Miasto+Lublin>

podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka.

Zadanie 4. Realizacja programu dla rodzin wielodzietnych³

Polityka społeczna Miasta Lublin oparta jest na promowaniu i realizacji działań oraz inicjatyw stanowiących odpowiedź na zapotrzebowanie mieszkańców. Celem Miasta jest pozostanie otwartym i przyjaznym dla wszystkich jego mieszkańców. W szczególności sposób troski dotyczy tworzenia warunków do dobrego funkcjonowania i wszechstronnego rozwoju rodzin. Na terenie Miasta Lublin zameldowanych było w 2018 roku ponad **4 000 dużych rodzin**. Nasze miasto wykorzystując swój potencjał, poszczycić się może wieloma działaniami oraz programami wzmacniającymi oraz wspomagającymi rodziny, wdrożonymi na przestrzeni ostatnich miesięcy oraz lat.

Przykładem takich działań, jest Program na rzecz dużych rodzin „**Rodzina Trzy Plus**”. W maju 2012 roku Miasto Lublin stało się pionierem realizując innowacyjny Program „Rodzina Trzy Plus”, (przyjęty uchwałą Nr 429/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 r.) W ramach wprowadzonego Programu zintensyfikowano współpracę pomiędzy administracją samorządową a sektorem prywatnym, aby poprzez wspieranie rodziny przypomnieć, że pełni ona kluczową rolę w rozwoju społeczeństwa lokalnego. To lokalne rozwiązanie jest odpowiedzią na aktualne potrzeby lubelskich rodzin i odgrywa kluczową rolę w tworzeniu dla nich przyjaznego otoczenia.

Wydawana już od pięciu lat w ramach Programu Karta „Rodzina Trzy Plus” nie jest instrumentem polityki socjalnej. Karta stanowi wymierną pomoc materialną dla rodzin, a poprzez włączenie do niej lokalnych przedsiębiorców stała się istotnym elementem aktywizacji gospodarczej regionu. Współpracujące z Miastem podmioty uzupełniają zarówno zakres wsparcia, jak i dodają takie jego formy, których instytucje samorządowe nie są w stanie – z uwagi na zakres ustawowo przypisanych im zadań – zaoferować rodzinom. Lubelski Program „Rodzina Trzy Plus” jest rozwiązaniem efektywnym, bowiem cała zdobyta pula ulg trafia bezpośrednio do rodzin. Tym samym Program nie angażuje środków finansowych miasta, czyli nie generuje dodatkowych kosztów. Obciążenie budżetu miasta związane z realizacją Programu jest niewielkie, a rekompensuje je w dużym stopniu szeroko pojęta pomoc ze strony podmiotów partnerujących w Programie.

³ Materiał opracowany przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, (od 1 stycznia 2019 r. Wydział Zdrowia i Profilaktyki)

W roku 2018 na realizację Programu przeznaczonych zostało **60 000 zł**. Miasto Lublin współpracuje z **194 Partnerami**, a z Programu „Rodzina Trzy Plus” korzysta 83% uprawnionych rodzin (wydanych zostało już ponad **17 290 Kart** „Rodzina Trzy Plus”). Partnerzy Programu to: 13 jednostek samorządowych, takich jak: teatry, muzea, ośrodki sportu i rekreacji, placówki oświatowe, domy kultury, centra kultury, galerie; pozostałe to placówki prywatne: prywatne przedszkola, szkoły językowe, restauracje, hipermarkety, markety, hotele, centra rozrywki i zabawy, sprzedawcy detaliczni, hurtownie, punkty usługowe itp. Sukcesywnie do Programu dołączają nowi Partnerzy. Program jest otwarty i ciągle ewoluuje. Dzięki Programowi „Rodzina Trzy Plus” w znaczącym stopniu podniosła się jakość życia dużych rodzin w Lublinie.

W związku z obowiązywaniem od dnia 1 stycznia 2015 r. ustawy z dnia 23 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, na terenie Miasta Lublin wydawana jest również **Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny**. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Aby udogodnić rodzinom proces składania wniosku o Karty Dużej Rodziny udostępniona została możliwość składania ich drogą elektroniczną. Jest to możliwe za pośrednictwem Portalu Informacyjno-Usługowego Emp@tia. Wymogiem skorzystania z formularza elektronicznego jest posiadanie profilu zaufanego ePUAP lub podpisu elektronicznego.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla dużych rodzin zarówno w instytucjach publicznych jak i w firmach prywatnych. Oferta obejmuje zniżki w przejazdach pociągami, ulgi w opłacie przy staraniu się o paszport, ulgi w środkach telekomunikacji i w usługach bankowych. Posiadacze kart mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, bezpłatnego wejścia do parków i innych obszarów chronionych, jak również zakupu ze zniżką wielu innych usług na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do usług oraz obniża koszty codziennego życia. Na terenie Miasta Lublin do końca 2018 roku Programem Karta Dużej Rodziny objętych zostało **3 500 rodzin**, tym samym przyznano **18 244 karty**.

Zadanie 5. Promowanie różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży⁴

W celu promowania różnych wartościowych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin zorganizował w dniu 9 grudnia 2018 r. imprezę z okazji św. Mikołaja dla podopiecznych placówek wsparcia dziennego z terenu Miasta Lublina, w której uczestniczyło 300 dzieci wraz z opiekunami.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin **27 podmiotom** powierzono organizację wypoczynku w okresie ferii zimowych i wakacji letnich z programem i działaniami profilaktycznymi, dla łącznie **2 199 dzieci i młodzieży**.

Zrealizowano również **29 edycji programów** mających na celu kształtowanie postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia oraz promujących abstynencję z zastosowaniem zajęć informacyjno-edukacyjnych oraz rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, w których uczestniczyły łącznie **362 osoby**. Na realizację zadania Miasto Lublin przeznaczyło w 2018 r. środki w wysokości **231 859,04 zł**.

Podmioty realizujące zadanie:

- Uczniowski Klub Sportowy „SPARTAKUS”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej Nr 46 „Bądźmy Razem” w Lublinie,
- Uczniowski Klub Sportowy „DWÓJKA”,
- Wodniacki Uczniowski Klub Sportowy SP 30,
- Uczniowski Klub Sportowy „ROXA LUBLIN”,
- Klub Sportowy „UNIA”,
- Lubelskie Stowarzyszenie „Równe Szanse”,
- Uczniowski Klub Sportowy „RUCH Lublin”,
- Klub Sportowy „PROTEKTOR”,
- Fundacja „Skrzydła dla Edukacji”,
- Klub Tańca Sportowego „Zamek Lublin”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „Con Amore”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Skrzydła”,

⁴ Materiał opracowany przez Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin, (od 1 stycznia 2019 r. Wydział zdrowia i Profilaktyki)

- Fundacja „Szczęśliwe Dzieciństwo”,
- Uczniowski Klub Sportowy Szkoła Pływania 23 Lublin.

Organizacje pozarządowe organizowały jedną lub dwie edycje zajęć informacyjno-edukacyjnych oraz rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Jedna edycja obejmowała realizację 30 godzin lekcyjnych zajęć informacyjno-edukacyjnych oraz 50 godzin lekcyjnych zajęć rekreacyjno-sportowych. Jednym z warunków realizacji zadania było prowadzenie zajęć dla osób zamieszkujących lub uczących się na terenie miasta Lublin. Wysokość dofinansowania dla jednej edycji tego typu zajęć wynosiła **8 000 zł**.

Głównym celem zajęć było rozwijanie pasji i zainteresowania młodzieży sportem oraz zwiększenie poziomu wiedzy wśród dzieci i młodzieży, a także wśród ich rodziców na temat szkodliwości nadużywania alkoholu i zagrożeń związanych z chorobą alkoholową. Większość podmiotów włącza w swe oddziaływania rodziców dzieci biorących udział w zajęciach poprzez ich udział w pogadankach profilaktycznych, współzawodnictwie sportowym oraz organizowaniu imprez.

W ramach powyższych działań Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin nadzorował ponadto organizację 13 imprez promujących zdrowy i trzeźwy styl życia oraz upowszechniających informacje na temat szkód związanych z używaniem alkoholu, w których uczestniczyły **3 463 osoby**.

W ramach „Lubelskich Dni Promujących Zdrowie”, w dniu 8 czerwca 2018 roku Szkoła Podstawowa Nr 39 w Lublinie zrealizowała cykliczną imprezę pn. „Miniolimpiada profilaktyczno-sportowa dla szkół gimnazjalnych Miasta Lublin”. W imprezie uczestniczyło 14 szkół gimnazjalnych, reprezentowanych przez 84 uczniów. Koszt realizacji imprezy wyniósł **10 000,00 zł**.

PODSUMOWANIE REALIZACI ZADAŃ W RAMACH CELU 1.

W dzielnicach Lublina odbywają się liczne festyny i spotkania, które cieszą się zainteresowaniem społeczności lokalnej. Prowadzone są działania pomagające kształtować właściwe postawy rodzicielskie. Lubelskie rodziny mają możliwość uzyskania fachowego poradnictwa oraz w razie wystąpienia problemów wychowawczych, skorzystania z prowadzonych przez Poradnię zajęć „Szkoły dla rodziców”. W ramach realizacji programów Rodzina Trzy + oraz Karty Dużej Rodziny wsparciem objęto około 83% lubelskich rodzin wielodzietnych. Reasumując należy stwierdzić, iż Cel 1. Programu realizowany jest właściwie. Miasto Lublin prowadzi szereg działań promujących wartości

rodzinne i promujące właściwe postawy rodzicielskie. Promowane i stale wspierane są również różnorodne formy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

CEL 2. PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH SYTUACJOM KRYZYSOWYM W RODZINIE

Zadania w ramach tego celu koncentrowały się głównie na podejmowaniu działań zapobiegających występowaniu niekorzystnych zjawisk społecznych w rodzinie, promowaniu zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, umożliwianiu osobom i rodzinom w kryzysie udziału w programach profilaktycznych oraz korzystania z porad udzielanych przez specjalistów. Szczegółowe zadania to:

1. Realizowanie programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym;
2. Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców;
3. Profilaktyka kryzysów małżeńskich i rodzinnych.

Zadania realizowane były, m.in. przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin⁵ Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin, Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin oraz organizacje pozarządowe. Przyjęto następujące wskaźniki ilościowe realizacji zadań:

- liczba realizowanych programów,
- liczba osób objętych programami profilaktycznymi.
-

Tabela 4. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2

l.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba realizowanych programów	66
2.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi.	117 538⁶

Źródło: Opracowanie własne MOPR

⁵ Materiał opracowany przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, (od 1 stycznia 2019 r. Wydział Zdrowia i Profilaktyki).

⁶ Jest to łączna liczba osób, które uczestniczyły we wszystkich programach, osoby mogą się powtarzać z uwagi na to, że wiele osób uczestniczyło w kilku programach jednocześnie. Dane opracowano na podstawie materiałów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie (2 Programy, 62 osoby), Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin (53 Programy, 13 998 osób), Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin (7 Programów, 101 857 osób, Wydziału Oświaty i Wychowania (1 Program, b.d. na temat ilości uczestników) oraz Komendy Miejskiej Policji w Lublinie (3 Programy, 1 621 osób).

Zadanie 1. Realizowanie programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników blokujących prawidłowy rozwój i zaburzających zdrowy styl życia.

W 2018 roku Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w ramach powyższego zadania organizowała:

- **„Szkole dla rodziców i wychowawców”**, w ramach, której odbyło się 37 spotkań warsztatowych dla klientów Poradni. Inicjatywa miała na celu wspieranie rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, naukę umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksję nad własną postawą wychowawczą, wymianę doświadczeń oraz kształtowanie więzi rodzinnych opartych na wzajemnym szacunku. W spotkaniach uczestniczyły 52 osoby;
- **„Przyjaciele Zippiego“** - Program ochrony zdrowia psychicznego dla dzieci, kształtujący i rozwijający umiejętności psychospołeczne u małych dzieci. W ramach Programu, odbyło się 6 spotkań, udział w nich wzięło 10 dzieci. Spotkania miały na celu wyuczenie sposobów radzenia sobie z trudnościami i wykorzystywania nabytych umiejętności w codziennym życiu oraz doskonalenie relacji dzieci z innymi ludźmi. Program „Przyjaciele Zippiego” uczy dzieci, jak radzić sobie ze zmianami i wyzwaniem, jak rozwiązywać konflikty i dobrze funkcjonować w grupie. Jest to jedyny program, w którym z małymi dziećmi rozmawia się na temat śmierci i uczuć, jakie towarzyszą nam w sytuacji utraty kogoś bliskiego.

W 2018 roku Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej w Lublinie, zgodnie z podpisanym porozumieniem nr MEN/2018/DWKI/907 z dnia 11.06.2018 r. przyjął do realizacji zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, stanowiącego załącznik do uchwały nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (M.P. poz. 1250), w zakresie zadań wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego na terenie Miasta Lublin. W ramach realizowanego programu Ośrodek zobowiązany jest do organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w zależności od potrzeb

tj. dodatkowych usług terapeutów, fizjoterapeutów, psychologów, pedagogów, logopedów i innych. Ośrodek został wyposażony w środki dydaktyczne niezbędne do realizacji zadania.

W ramach realizacji programu w 2018 roku wykonano następujące działania:

- Przeprowadzono akcję informacyjną skierowaną do rodziców dzieci wymagających specjalistycznego wsparcia (przedszkola, poradnie pedagogiczno-psychologiczne, szpitalne oddziały pediatryczne);
- Rozpoznano potrzeby w zakresie niezbędnego wsparcia, w ramach utworzonego w placówce Punktu Konsultacyjnego;
- Wskazywano właściwe dla dziecka i jego rodziny formy specjalistycznej i kompleksowej pomocy;
- Wskazywano jednostki udzielające specjalistycznej pomocy;
- Zakupiono dodatkowe pomoce dydaktyczne do prowadzenia terapii logopedycznej i rehabilitacji ruchowej;
- Wyłoniono, w trybie zapytania ofertowego, wykonawców zadania i specjalistów;
- Zorganizowano zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka na warunkach i w formach określonych w przepisach ustawy Prawo oświatowe z 14 grudnia 2016 roku;
- Zapewniono opiekę pielęgniarską dziecku i jego rodzinie;
- Udzielano rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka.

W okresie od 15.10.2018 r. do 31.12.2018 r. przeprowadzono łącznie 1 425 godzin zajęć programu „Za życiem”.⁷

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Lublin podmioty pozarządowe zrealizowały 2 warsztaty umiejętności rodzicielskich przygotowujących rodziców do wychowania dzieci bez stosowania przemocy, program edukacyjny w zakresie radzenia sobie z emocjami i zachowaniami agresywnymi, budowania relacji interpersonalnych i rozwiązywania konfliktów, 12 środowiskowych działań na rzecz dzieci i młodzieży mieszkającej w obszarach szczególnego ryzyka oraz 9 działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież. W wyżej wymienionych działaniach wzięło udział **709 osób**.

⁷ Materiał przygotowany przez Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin.

Programy realizowane były również przez jednostki organizacyjne Miasta Lublin. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne zrealizowały 2 programy dla rodziców, w tym warsztaty umiejętności rodzicielskich przygotowujące rodziców do wychowania dzieci bez stosowania przemocy, w których wzięło udział **27 osób** oraz 2 programy edukacyjne w zakresie radzenia sobie z emocjami i zachowaniami agresywnymi oraz budowania relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów występujących wśród dzieci i młodzieży **dla 25 osób**.

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Lublin zrealizowano 11 programów wspierających dla członków rodzin z problemem narkomanii oraz 5 programów skierowanych do dzieci i młodzieży z grup ryzyka ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym. Ponadto w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Lublin realizowano 5 programów rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych. W programach wzięło udział **829 osób**.

Komenda Miejska Policji w Lublinie podejmowała również liczne działania zapobiegające występowaniu niekorzystnych zjawisk społecznych oraz sytuacji kryzysowych w rodzinie. Wśród nich należy wymienić 3 programy profilaktyczne :

1. **„Odpal myślenie nie wchodzi w uzależnienie”** – celem projektu było zwiększenie świadomości wśród młodych ludzi w zakresie zagrożeń związanych z zażywaniem dopalaczy. Adresatami działania była młodzież z 16 szkół podstawowych i ponadpodstawowych (w tym 11 szkół z Lubelskiego Powiatu Grodzkiego) oraz rodzice i nauczyciele. W ramach Programu zorganizowano debaty dotyczące zagrożeń społecznych, prawnych i zdrowotnych wynikających z zażywania dopalaczy. W spotkaniach uczestniczyło ok. **1 569** osób (w tym 1 211 uczniów, 183 rodziców i 175 pedagogów). Realizatorzy programu: KMP w Lublinie, ROPS w Lublinie, Państwowa Stacja Sanitarna w Lublinie, placówki oświatowo–wychowawcze, Fundacja „Powrót z U”, kluby sportowe;
2. **„Jestem bezpieczny” – coroczny konkurs wiedzy prewencyjnej**, który odbył się w dniu 19.05.2018 r. w Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie. Głównym celem konkursu było upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach z jakimi młodzi ludzie mogą spotkać się w swoim codziennym życiu, a także zapoznanie dzieci i młodzieży z systemem działania służb i instytucji niosących pomoc w sytuacjach zagrożenia życia. W konkursie udział wzięli uczniowie z 13 szkół podstawowych (w tym 5 szkół

z Lubelskiego powiatu Grodzkiego). Realizatorzy programu: KMP w Lublinie, placówki oświatowo-wychowawcze, KRUS Lublin, PGE Dystrybucja w Lublinie, Urząd Miasta Lublin, Lubella Food Sp. z o.o. Sp.k., Zakłady Pszczółka Lublin oraz WORD Lublin.

3. **„Nie odbieraj mi młodości”** – realizowany w dniach od 20.04.2018 r. do 26.05.2018 r. Adresatami działania była młodzież szkolna niepełnosprawna intelektualnie w stopniu lekkim, w szczególności młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Głównym celem programu było uświadomienie młodym ludziom różnorodnych zagrożeń dotyczących zjawiska przemocy, w tym przemocy seksualnej. Podczas spotkań przestrzegano młodzież przed zawieraniem znajomości przez Internet, kształtowano postawę asertywności, przekazywano wiedzę z zakresu dostępu do systemów pomocy oraz informacje dotyczące odpowiedzialności karno-prawnej osób nieletnich. Program zrealizowano w 4 placówkach oświatowych, (w tym 3 na terenie Miasta Lublin). W programie uczestniczyło **52 uczniów**. Realizatorzy: Komenda Miejska Policji w Lublinie, placówki oświatowo wychowawcze.

Ponadto funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Lublinie realizowali w 2018 roku działania edukacyjno-profilaktyczne. Były to m.in. projekty: „Razem Przeciwko Przemocy”, „Bezpieczny Internet”, „Bezpieczny Senior”, „Bezpieczny uczeń” oraz „Trzeźwy umysł na drodze”.

1. W ramach programu prewencyjnego **„Razem przeciwko przemocy”** policjanci i specjaliści pełnili dyżury przy telefonie informacyjno-konsultacyjnym. W trakcie dyżurów w 2018 r. udzielono **15 porad** telefonicznych. W „Pokoju Przesłuchań Dzieci” przeprowadzono łącznie 16 czynności procesowych, z udziałem 15 małoletnich i 1 osoby dorosłej, które zostały utrwalone przez wykorzystanie urządzeń rejestrujących przebieg czynności.
2. Adresatami projektu **„Bezpieczny Internet”** i zagadnień cyberprzemocy byli uczniowie szkół podstawowych oraz ich rodzice i nauczyciele. W ramach projektu w 2018 roku przeprowadzono **128 spotkań** o charakterze edukacyjno-prewencyjnym na temat problemu cyberprzestępczości. W spotkaniach udział wzięło łącznie **7 735 osób**.
3. W ramach działań podejmowanych w projekcie **„Bezpieczny Senior”** na rzecz wzrostu poczucia bezpieczeństwa osób starszych w 2018, funkcjonariusze policji przeprowadzili szereg działań, były to m.in. działania informacyjno-profilaktyczne oraz działania informacyjne, w ramach których:

- Dzielnicy z Komisariatów Policji podległych KMP w Lublinie nawiązywali kontakty z duchownymi, przedstawicielami placówek służby zdrowia, administracji osiedlowych, oświatowo-wychowawczych, banków jak również pracownikami socjalnymi w celem przekazania materiałów promujących przedsięwzięcie „Bezpieczny Senior”;
 - W pojazdach Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Lublinie, został zamieszczony spot prewencyjny „Porady dla Seniora” oraz „APEL KMP w Lublinie”. Ponadto policjanci Wydziału Prewencji KMP w Lublinie przesłali do Prezesów i Dyrektorów Krajowego Przewozu Osób apel, by kierowcy korporacji przewozowych włączali się w działania zapobiegające przestępczości, i reagowali na każde niepokojące sygnały oraz powiadamiali Policję;
 - Policjanci włączyli się w propagowanie konkursu na nakręcenie spotu filmowego pt.: „Aktywny senior to bezpieczny senior”, który będzie rozpowszechniony w ramach przygotowanego przez Komendę Główną Policji Programu o tej samej nazwie. Zwycięski spot zostanie włączony w działania „Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpiecznie” im. Władysława Stasiaka”;
 - Policjanci Wydziału Prewencji KMP w Lublinie brali udział w 37 festynach, które odbyły się na terenie KMP w Lublinie. Podczas tych imprez przekazywali uczestniczącym osobom zasady codziennego bezpieczeństwa zwracając szczególną uwagę na powtarzające się przestępstwa, których ofiarami najczęściej są osoby starsze oraz przekazywano opracowane przez policjantów Wydziału Prewencji KMP w Lublinie ulotki i plakaty;
 - Funkcjonariusze KMP nawiązali kontakt z Miejskim Rzecznikiem Konsumentów, w związku ze zwiększoną liczbą nieuczciwych praktyk stosowanych na rynku usług i towarów dedykowanych osobom starszym. W ramach współpracy odbyły się dwa szkolenia dla policjantów z różnych wydziałów. Wzięło w nich udział 45 funkcjonariuszy, którzy otrzymali materiały dydaktyczne w celu przeprowadzenia kaskadowego szkolenia policjantów w swoich wydziałach;
 - Policjanci KMP przeprowadzili 526 spotkań dla 5 830 seniorów z Klubów Seniora, Domów Pomocy Społecznej, Ośrodków Wsparcia MOPR w Lublinie i GOPS z powiatu lubelskiego i Uniwersytetu III wieku;
4. W ramach działań profilaktycznych dotyczących Programu **„Bezpieczny uczeń”** w 2018 roku dzielnicowi z Komisariatów Policji I-VII w Lublinie przeprowadzili na terenie Lubelskiego Powiatu Grodzkiego 985 spotkań dla uczniów i pedagogów.

Pracownicy Wydziału Prewencji KMP w Lublinie przeprowadzili 216 spotkań w placówkach oświatowo-wychowawczych, w których udział łącznie wzięło 14 116 osób. Ponadto w 2018 r. na terenie Lubelskiego Powiatu Grodzkiego policjanci Wydziału Prewencji KMP w Lublinie uczestniczyli w 37 festynach popularyzujących pracę Policji w zakresie działalności prewencyjnej oraz przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej. W trakcie podejmowanych działań profilaktycznych przekazywano uczestnikom festynów ulotki, organizowano pokaz posłuszeństwa psów policyjnych oraz pokaz sprzętu policyjnego. Nieodłącznym elementem działań profilaktycznych cieszącym się dużym zainteresowaniem szczególnie wśród najmłodszych była obecność maskotek policyjnych „sierżanta Alicji” i „sierżanta Poli”.

5. Projekt „**Trzeźwy Umysł na Drodze**” realizowany był na mocy porozumienia zawartego w dniu 17.04.2018 roku pomiędzy Komendantem Miejskim Policji w Lublinie, a Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie. Głównym celem projektu była poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg poprzez realizowanie działań informacyjno-edukacyjnych. W ramach projektu Policjanci Komendy Miejskiej Policji w Lublinie zorganizowali **38 spotkań** dla uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych, uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców i pedagogów z terenu działania KMP w Lublinie.

Policjanci z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej w Lublinie przeprowadzali również szereg akcji prewencyjnych m.in. „Alkohol i narkotyki”, „Bus i Truck”, „Pasy”, „Prędkość”, „Bezpieczne wakacje i ferie”, „Bezpieczne weekendy”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego” oraz akcją „Trzeźwy poranek”, która była przeprowadzana w każdy poniedziałek tygodnia w ciągu całego 2018 roku.

Uczestnicy spotkań edukacyjnych i akcji prewencyjnych uzyskali informacje dotyczące prawnych aspektów związanych z nietrzeźwością kierowców i będących pod wpływem środków odurzających oraz zasad bezpiecznej i odpowiedzialnej jazdy. Młodzieży uświadamiano jak ważne jest dbanie o własne bezpieczeństwo oraz wskazywano skutki niewłaściwego postępowania. Podkreślano potrzebę noszenia elementów odblaskowych przez pieszych, rowerzystów oraz przestrzegania zasad ruchu drogowego podczas przechodzenia przez ulicę czy korzystania z poboczy w miejscach gdzie nie ma chodników. Ponadto policjanci informowali uczestników o odpowiedzialności prawnej za naruszanie zasad ruchu drogowego. W trakcie zajęć uczestnicy projektu korzystali z alko-gogli i narko-gogli

symulujących zachowanie człowieka będącego pod wpływem alkoholu i narkotyków. Tym samym, uczestnicy mieli możliwość sprawdzenia faktycznego działania alkoholu i substancji psychoaktywnych na organizm człowieka. Każdy uczestnik projektu otrzymał opaski odblaskowe z logo projektu.

Zadanie 2. Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców

W ramach promowania zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców Miasto Lublin realizowało i nadzorowało liczne projekty i działania wpisujące się w powyższe zadanie.

W roku 2018 Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin⁸ realizował 5 programów promujących zdrowy styl życia, którymi objęto łącznie **12 408 osób**.

Były to następujące programy:

- 1. Program szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla 12-letnich dziewczynek**, który miał na celu profilaktykę zachorowań na raka szyjki macicy. W 2018 r. program realizowało **38** podmiotów leczniczych. Zaszczepiono **522** dziewczynki, co stanowi **33%** populacji dziewczynek urodzonych w 2006 roku w Lublinie. Wydatkowano środki finansowe w kwocie: **146 160,00 zł**, w tym z budżetu Miasta Lublin w kwocie 87 698,00 zł.
- 2. Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych w zakresie szczepień ochronnych przeciw pneumokokom dla dzieci w wieku 3 lat na lata 2017-2019** miał na celu profilaktykę zachorowań na zakażenia pneumokokowe wśród dzieci. W 2018 r. program realizowało 38 podmiotów leczniczych. Zaszczepiono **587** dzieci urodzonych w 2015 roku, co stanowi 17% populacji trzylatków w Lublinie. Wydatkowano środki finansowe w kwocie: **146 750,00 zł**, w tym z budżetu Miasta Lublin w kwocie 88 050,00 zł.
- 3. Program profilaktyki próchnicy zębów dla uczniów lubelskich szkół.** W roku 2018 opieką stomatologiczną objęto **7 000 uczniów** uczęszczających do 65 placówek oświatowo-wychowawczych na terenie Miasta. Świadczenia były realizowane przez 44 podmioty lecznicze. W spotkaniach informacyjno-edukacyjnych dla rodziców/opiekunów udział wzięły **624 osoby** Wydatkowano środki finansowe w kwocie **491 464,52 zł**.

⁸ Od 1 stycznia 2019 r. Wydział Zdrowia i Profilaktyk Urzędu Miasta Lublin.

- 4. Program wczesnego wykrywania wad wzroku i zezów dla uczniów klas II szkół podstawowych na terenie Miasta Lublin.** Program realizowany był przez dwa podmioty lecznicze. Objęto nim **2 000 uczniów** uczęszczających do **33 szkół** z terenu Miasta Lublin, u których wykonano badania wzroku. Badaniami objęto 36,50% uczniów uczęszczających do II klasy. W spotkaniach edukacyjnych dla nauczycieli i rodziców wzięło udział **95 nauczycieli** oraz **1 580 rodziców/opiekunów**. Wydatkowano środki finansowe w kwocie: **100 000,00 zł**, w tym z budżetu Miasta Lublin w kwocie 60 000,00 zł.
- 5. Program profilaktyki chorób zakaźnych w zakresie szczepień ochronnych przeciw grypie dla osób powyżej 65 roku życia zamieszkałych na terenie Miasta Lublin.** Programem objęto **8 107** mieszkańców miasta w wieku powyżej 65 roku życia, u których nie występowały przeciwwskazania do szczepienia. Program realizowany był w 44 przychodniach na terenie miasta. Wydatkowano środki finansowe w kwocie: **324 280,00 zł**, w tym z budżetu Miasta Lublin w kwocie 194 568,00 zł.

Ponadto w ramach propagowania zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin⁹ organizował profilaktyczne akcje prozdrowotne dla mieszkańców Lublina. Były to, m.in.: konferencja pn. „Zdrowie kobiety”, VI Lubelskie dni Promujące Zdrowie oraz Marsz Różowej Wstążki. W powyższych akcjach prozdrowotnych uczestniczyło ponad **2 000 osób**.

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin¹⁰ w 2018 roku realizował również zadania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, w ramach których odbyły się:

- Obchody Światowego Dnia Autyzmu.
- Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego.
- Spotkania informacyjno-edukacyjne na temat problematyki zaburzeń psychicznych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
- Realizacja projektu „Lublin dla zdrowia psychicznego”, współfinansowanego z dotacji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Na realizację projektu wydatkowano środki finansowe w kwocie **69 814,08 zł**, (w tym dotacja w kwocie 55 851, 21 zł, środki z budżetu Miasta Lublin w kwocie 13 962,87 zł).

⁹ Od 1 stycznia 2019 r. Wydział Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin.

¹⁰ jw.

Ogółem we wszystkich działaniach dotyczących promocji zdrowia psychicznego wzięły udział **4 183 osoby**.

W trosce o zapewnienie realizacji edukacji zdrowotnej w lubelskich przedszkolach, szkołach i placówkach na jak najwyższym poziomie, Miasto Lublin za pośrednictwem Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin, w ostatnich latach aktywnie włączyło się w realizację projektu Ministerstwa Edukacji Narodowej pt. **„Przedszkole i Szkoła Promująca Zdrowie”**.

Głównym celem Programu jest systematyczne i celowe tworzenie środowiska społecznego i fizycznego sprzyjającego zdrowiu i dobremu samopoczuciu, Głównym celem Programu jest systematyczne i celowe tworzenie środowiska społecznego i fizycznego sprzyjającego zdrowiu i dobremu samopoczuciu społeczności szkolnej i przedszkolnej. W tym celu utworzono Miejską Sieć Przedszkoli i Szkół Promujących Zdrowie Miasta Lublin, określając jednocześnie kryteria przynależności przedszkola, szkoły lub placówki do sieci oraz kryteria przyznawania Miejskich Certyfikatów Przedszkole Promujące Zdrowie i Szkoła Promująca Zdrowie. Program **„Przedszkole i Szkoła Promująca Zdrowie”** adresowany jest do dzieci w wieku szkolnych i przedszkolnym oraz do ich rodziców i nauczycieli.

Organizacja Miejskiej Sieci Przedszkoli i Szkół Promujących Zdrowie Miasta Lublin i związana z jej funkcjonowaniem praca Miejskiego Zespołu ds. Przedszkoli i Szkół Promujących Zdrowie, zapewnia wsparcie podejmowanych przez placówki oświatowe działań w obszarze szeroko pojętej profilaktyki i promocji zdrowia oraz ma na celu intensyfikację realizowanych w przedszkolach, szkołach i placówkach działań prozdrowotnych. Adresatami Programu są dzieci, rodzice oraz nauczyciele.

Według stanu na grudzień 2018 roku na terenie Lublina **70 placówek oświatowych** (przedszkoli i szkół) znajdowało się na różnych etapach realizacji programu, a 59 z nich zostały nadane Miejskie Certyfikaty Szkoła Promująca Zdrowie, jako potwierdzenie docenienia na poziomie Miasta, wysiłku placówek, realizujących długofalowe i systemowe działania, zgodne z modelem pracy Przedszkola lub Szkoły Promującej Zdrowie.

Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin realizuje m.in. zadania ujęte w polityce Miasta Lublin w zakresie sportu, turystyki i wypoczynku dzieci i młodzieży, prowadzenia spraw związanych z przyznawaniem stypendiów i nagród za osiągnięcia w dziedzinie sportu, współpracy z komórkami organizacyjnymi i jednostkami organizacyjnymi w sprawach rozwoju infrastruktury sportowej oraz przygotowania i realizacji

projektów dotyczących turystyki i jej promocji oraz pozyskiwania na ten cel środków finansowych.

W 2018 roku Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin realizował następujące projekty, które miały na celu propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców:

1. Projekt **„Umiem Pływać”** to program powszechnej nauki pływania, skierowany do uczniów klas I szkół podstawowych, które nie posiadają pływalni. W programie, dofinansowanym ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości 145 000,00 zł zorganizowano zajęcia nauki pływania dla **1 539** uczniów, w tym dzieci niepełnosprawnych. Koszt realizacji programu wyniósł łącznie **295 000,00 zł**.
2. Projekt **„Aktywny Lublin”** - skierowany do różnych grup społecznych, realizowany w ramach środków pochodzących z Budżetu Obywatelskiego na rok 2018. Głównym celem projektu było promowanie sportu jako formy spędzania czasu wolnego oraz propagowania zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców Miasta w różnym wieku. Zorganizowano ponad 1 100 jednostek bezpłatnych zajęć sportowych, na które zapisało się ponad **17 500 mieszkańców Lublina**. Koszt całkowity projektu – **300 000,00 zł**.
3. Projekt **„Aktywny Uczeń”** to projekt realizowany w ramach środków pochodzących z Budżetu Obywatelskiego na rok 2018 skierowany do młodzieży uczącej się na terenie Gminy Lublin. W ramach projektu zorganizowano ponad 800 jednostek urozmaiconych zajęć sportowych oraz 5 spotkań ze znanymi sportowcami m.in. Pawłem Zagumnym, Pawłem Fajdkiem oraz Aleksandrą Rudzińską. Prowadzone zajęcia stanowiły uzupełnienie zajęć wychowania fizycznego w szkołach i miały na celu zachęcenie dzieci i młodzieży do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz poznania nowych dyscyplin sportu. Całkowity koszt projektu realizowanego w ramach środków pochodzących z Budżetu Obywatelskiego na rok 2018 wyniósł **299 500,00 zł**.
4. Projekt **„Aktywizacja Sportowa Dzieci w wieku 3-12 lat”** pozwolił na zorganizowanie zajęć sportowych w lubelskich przedszkolach i szkołach podstawowych. Przeprowadzono ponad 1 300 jednostek zajęć sportowych w 27 dzielnicach miasta. W projekcie wzięło udział łącznie 48 szkół i/lub przedszkoli zarówno publicznych, jak i niepublicznych. W zajęciach sportowych uczestniczyło ponad **1 200 dzieci**. Poza zajęciami dla najmłodszych mieszkańców Lublina, które zachęcały do aktywności fizycznej, zorganizowane zostały warsztaty dla rodziców mające na celu zaprezentowanie nowych form rekreacyjno-sportowych. Całkowity koszt projektu

realizowanego w ramach środków pochodzących z Budżetu Obywatelskiego na rok 2018 wyniósł **298 801,48 zł.**

5. Cykliczne działanie „**Lato i zima w mieście**”. Podczas wakacji letnich zorganizowano półkolonie z programem sportowym dla dzieci ze szkół podstawowych. W 16 turnusach udział wzięło **613 dzieci** ze szkół podstawowych. Dofinansowanie z budżetu Miasta Lublin wyniosło 85 825,00 zł. W ramach corocznych akcji „Lato w mieście” oraz „Zima w mieście” dla dzieci i młodzieży zorganizowane zostały wycieczki, warsztaty, zajęcia sportowo-rekreacyjne. Z atrakcji skorzystało łącznie ponad **9 500 uczestników**. Dofinansowanie z budżetu Miasta Lublin wyniosło **136 280,00 zł.**
6. Program Animator „**Moje Boisko ORLIK**” - współfinansowany ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki, mający na celu wspomaganie samorządów terytorialnych w zapewnieniu systematycznej działalności sportowo-rekreacyjnej na obiektach typu Orlik oraz przeciwdziałanie zjawiskom agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży, poprzez skierowanie do tych środowisk profesjonalnej oferty zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych. W 2018 roku Miasto Lublin organizowało na 13 obiektach zajęcia sportowe, szkoleniowe, imprezy sportowo-rekreacyjne skierowane do dzieci, młodzieży, seniorów oraz całych rodzin. Sezonowo, od marca do listopada z boisk Orlika skorzystało ponad **5 000 użytkowników**. Łączny koszt projektu wyniósł 730 500,00 zł, z czego – 128 700,00 zł pozyskano z Ministerstwa Sportu i Turystyki, a **601 800,00 zł** z budżetu Gminy Lublin.
7. **Pozalekcyjne zajęcia** sportowe - zajęcia sportowe realizowane w ponad 61 placówkach oświatowych na terenie Miasta Lublin, uczestniczyło w nich **66 505 osób**. Koszt realizacji zajęć wynosił 308 061,06 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie aktywnie włączał się w działania promujące zdrowy tryb życia poprzez organizowanie festynów rodzinnych (opisanych w rozdziale I str. 5 - 6), spotkań informacyjnych promujących zdrowy tryb życia oraz spotkań promujących aktywne spędzenie czasu wolnego. Pracownicy MOPR organizowali spotkania edukacyjne o tematyce prozdrowotnej, na które zapraszano specjalistów, wygłaszających pogadanki i prowadzących warsztaty i prezentacje (opisane szerzej w dziale I str. 9 - 11).

Były to m.in.:

1. Wyjście podopiecznych MOPR do Jaskini Solnej „Solania” w Lublinie,
2. „Śmiech to zdrowie”, pogadanka i prezentacja miltimedialna,

3. Spotkanie z przedstawicielkami Ośrodka Profilaktyki Nowotworów i Promocji Zdrowia,
4. Cykl spotkań ze specjalistą pn. „Zachowania ryzykowne”,
5. Spotkanie z dietetykiem w Centrum Aktywności Środowiskowej,
6. Cykliczne warsztaty umiejętności wychowawczych w Centrum Aktywności Środowiskowej.

Zadanie 3. Profilaktyka kryzysów małżeńskich i rodzinnych

Rodzina pełni najważniejszą rolę w życiu każdego człowieka. Jest to pierwsze i niezastąpione żadną instytucją społeczną środowisko rozwojowe i wychowawcze. Jest ona pierwszą podstawową szkołą kształtowania się charakteru i życia w społeczeństwie. Dziecko w rodzinie poznaje świat, zasady, normy zachowania, zwyczaje, obyczaje rodzinne i społeczne, wartości moralne, czyni pierwsze kroki w poznaniu kultury i nabiera umiejętności uczestniczenia w niej. Rodzina jako podstawowe miejsce socjalizacji człowieka powinna być objęta wsparciem i działaniami profilaktycznymi zapobiegającymi występowaniu kryzysów małżeńskich prowadzących w konsekwencji do kryzysu w całej rodzinie.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin działająca w strukturach MOPR w Lublinie udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu Miasta Lublin. Pomoc udzielana klientom obejmuje m.in. psychoterapię psychologiczną, indywidualną, małżeńską i rodzinną.

W 2018 roku w spotkaniach rodzinnych w ramach profilaktyki i rozwiązywania kryzysów rodzinnych, małżeńskich i indywidualnych uczestniczyło **817 rodzin**.

Spotkania miały na celu próbę znalezienia rozwiązania takich problemów, jak;

- problemy wychowawcze,
- sytuacje okołorozwodowe – obniżenie napięcia u dzieci, ustalanie planów wychowawczych dla rodziców,
- zaburzenia psychiczne w rodzinie,
- traumatyczne zdarzenia w doświadczeniu całej rodziny lub któregoś z jej członków,
- śmierć i strata (zdrowia, pracy, pozycji społecznej, majątku, przyjaciół itp.),
- zdrady małżeńskie,
- uzależnienia dzieci i/lub rodziców,
- separacja dorosłych dzieci od rodziny pochodzenia.
- przemoc w rodzinie,

- zaburzenia więzi.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin w ramach działań profilaktycznych organizowała również Szkołę dla Rodziców, spotkania edukacyjno-szkoleniowe oraz warsztaty rozwijające kompetencje osobiste klientów pomocy społecznej, warsztaty komunikacyjne dla młodzieży oraz Program promocji zdrowia psychicznego dla dzieci pn. „Przyjaciele Zippiego”, które szczegółowo zostały opisane na stronach 9 - 10.

W profilaktyce kryzysów małżeńskich i rodzinnych uczestniczą działające na terenie Miasta Lublin publiczne i niepubliczne Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, które swoją pomocą obejmują szkoły i placówki pedagogiczne znajdujące się w obrębie ich działania. Głównym celem ich działalności jest bezpłatna pomoc dzieciom i młodzieży w osiągnięciu rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego oraz wspieranie rodziców, opiekunów oraz kadry pedagogicznej w placówkach oświatowych. Poradnie prowadzą terapię indywidualną, zajęcia wyrównawcze, logopedyczne, zajęcia dla dzieci zdolnych, ukierunkowują rodziców i wychowawców do odpowiedniej pracy z dzieckiem, prowadzą badania przesiewowe np. w kierunku trudności w nauce oraz zajęcia w ramach „Szkoły dla Rodziców”.

Na terenie Miasta działają następujące poradnie publiczne¹¹:

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Lublinie, przy ul. Pogodnej 54,
2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2 w Lublinie, przy ul. Radości 8,
3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 3 w Lublinie, przy ul. Rzeckiego 21,
4. Zespół Poradni Nr 1 w Lublinie, przy ul. Magnoliowej 8, w której skład wchodzi:
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5,
 - Specjalistyczna Poradnia Zawodowa.
5. Zespół Poradni Nr 2 w Lublinie, przy ul. Żołnierzy Niepodległej 1, w której skład wchodzi:
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 4 w Lublinie,
 - Specjalistyczna Poradnia Profilaktyki i Terapii Rodzin.
6. Zespół Poradni Nr 3 w Lublinie, przy ul. Młodej Polski 30, w której skład wchodzi:
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 6 w Lublinie,
 - Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji w Lublinie.

¹¹ Źródło informacji: <https://lublin.eu/mieszkanicy/edukacja/szkoly-i-placowki/poradnie-psychologicznopedagogiczne/alpha.html?filter=1&dictionary%5B14%5D=1.publiczne+prowadzone+przez+Mia+sto+Lublin>

7. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 7 w Lublinie, przy ul. Karłowicza 4.

W celu zapobiegania występowaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2015 r. wyodrębniona została Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Sekcja realizuje zadania określone ustawą o pomocy społecznej oraz ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. W 2018 r. kontynuowano działania socjalne, które miały na celu profilaktykę i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.¹²

W ramach zawartego w dniu 1 marca 2018 roku porozumienia pomiędzy Gminą Lublin reprezentowaną przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie i Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie a Komendantem Miejskim Policji w Lublinie, realizowano działania w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „**Przyjazne patrole**”¹³. W patrolu uczestniczyli: psycholog z ramienia CIK Lublin, funkcjonariusz policji oraz pracownik socjalny MOPR Lublin. W powyższym okresie odbyły się **103 patrole**, które realizowane były cyklicznie w każdy piątek i sobotę oraz dodatkowo w wyznaczone niedziele.

Ponadto, działania w ramach profilaktyki kryzysów małżeńskich i rodzinnych podejmowali asystenci rodzin.¹⁴

PODSUMOWANIE REALIZACI ZADAŃ W RAMACH CELU 2.

System wspierania rodziny na terenie Miasta Lublin nie ograniczał się wyłącznie do działań ściśle związanych z pomocą społeczną i nie był adresowany wyłącznie do rodzin już dotkniętych problemami. Mając na uwadze wzrost skuteczności w udzielaniu pomocy rodzinom, zasadnym jest utrzymanie dotychczasowego kierunku działań, a także pobudzanie aktywności organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz szeroko rozumianej pomocy rodzinie.

Należy podkreślić, iż wszystkie zadania w ramach celu 2 były aktywnie realizowane. W ramach zadania „Realizowanie programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania

¹² Działania te zostały szerzej opisane na str. 38 – 40.

¹³ Realizacja Projektu „Przyjazne Patrole” opisana jest szerzej w ramach celu 3. Doskonalenie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej (str. 37 – 38).

¹⁴ Działania asystentów rodziny opisano szerzej na stronach 49 – 55.

niekorzystnym zjawiskom społecznym” jak i zadania „Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców” odbyły się liczne akcje i wydarzenia, a pomocą objęto bardzo duże grono mieszkańców Lublina - ponad 117 tys. osób.

Realizowano również działania z zakresu profilaktyki kryzysów małżeńskich i rodzinnych, w ramach której prowadzono m.in. terapię psychologiczną, indywidualną, małżeńską i rodzinną.

CEL 3. DOSKONALENIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZINY W SYTUACJI KRYZYSOWEJ

W ramach powyższego celu zakładano rozszerzenie współpracy pomiędzy instytucjami pracującymi na rzecz rodziny w kryzysie.

Było to podstawowe zadanie, którego istotą jest skuteczna pomoc rodzinie w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych poprzez objęcie jej profesjonalnym wsparciem wielu instytucji i dobrania odpowiednich metod i narzędzi pracy.

Zadanie w ramach celu 3 realizowane było przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Miejską Komendę Policji w Lublinie oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 5. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 3

Doskonalenie zintegrowanego system u wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej		
I.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba rodzin objętych wsparciem międzyinstytucjonalnym	1 548 rodzin¹⁵
2.	Liczba instytucji współpracujących na rzecz rodziny w kryzysie	119¹⁶

Źródło: Opracowanie własne MOPR.

Zadanie 1. Rozszerzanie współpracy pomiędzy instytucjami pracującymi na rzecz rodziny w kryzysie

Współczesną rodzinę coraz częściej dotykają różnorodne problemy związane z rozluźnieniem więzi rodzinnych oraz społecznych. Występowanie tych zjawisk przyczynia się do powstawania konfliktów, przemocy w rodzinie oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodzina traci na swojej wartości, przestaje być pewnym i absolutnym punktem odniesienia, często nie radzi sobie z wypełnianiem swoich podstawowych funkcji. Niejednokrotnie rodziny mimo podejmowania próby poradzenia sobie

¹⁵ Wykazana liczba rodzin objętych wsparciem międzyinstytucjonalnym dotyczy tylko rodzin wykazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

¹⁶ Liczba instytucji współpracujących na rzecz rodziny w kryzysie nie jest liczbą rzeczywistą. Wykazane instytucje mogą się powtarzać. Dane zostały wykazane przez MOPR w Lublinie - 97 instytucji oraz Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie - 22 instytucje.

z problemem nie potrafią rozwiązać go samodzielnie. Nerozwiazane problemy rodzinne nawarstwiają się i prowadzą w konsekwencji do kryzysów małżeńskich i dramatów rodzinnych. W celu przywrócenia rodzinie stabilności potrzebne jest zastosowanie kompleksowych i wielowymiarowych oddziaływań poprzez objęcie jej szeroko rozumianym wsparciem międzyinstytucjonalnym.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej, które realizują ten obowiązek, między innymi we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, podmiotami oświaty i leczniczymi, kościołami czy organizacjami społecznymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie prowadzi współpracę z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny w kryzysie. W 2018 roku prowadzono działania na rzecz rodzin wspólnie z **97 instytucjami**. Były to m.in.:

- **Miejski Urząd Pracy w Lublinie** oraz 17 podmiotów w których realizowane były prace społecznie użyteczne, m.in. Domy Pomocy Społecznej, Ośrodki Wsparcia, warsztaty terapii zajęciowej, organizacje pozarządowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne.

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane z koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie Miasta Lublin. Prace społecznie użyteczne realizowały osoby bezrobotne, zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie oraz korzystające ze wsparcia MOPR w Lublinie. Łącznie w 2018 r. do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano **82 osoby bezrobotne**, (w tym 27 w ramach Programu Aktywizacja i Integracja oraz 1 osobę w ramach porozumienia MOPR/MUP/ZNK). W 2018 roku na realizację prac społecznie-użytecznych wydano łącznie **118 581,90 zł** z czego 71 149,14 zł pochodziło z Funduszu Pracy, a 47 432,76 zł ze środków będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

- **Kuratorium Oświaty w Lublinie**. W ramach kontynuacji współpracy z Kuratorium Oświaty w Lublinie, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2018 roku pozyskał skierowania na bezpłatny wypoczynek wakacyjny dla 95 dzieci w wieku od 7 – 15 lat ze środowisk ubogich i zagrożonych patologią. W ramach współpracy odbyły się 2 turnusy kolonijne w Trzciniicy k/Jasła, w których uczestniczyło łącznie **95 dzieci** z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- **Stowarzyszenie WIOSNA**. Współpraca z liderami Stowarzyszenia WIOSNA, w ramach realizacji projektu „Szlachetna paczka”. Projekt adresowany był

do osób/rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W ramach projektu pomoc otrzymało 39 rodzin.

Dodatkowo w 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie współpracował m.in. z Policją, Strażą Miejską, Sądami Rejonowymi w Lublinie, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie, Poradnią Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, Rzecznikiem Praw Dziecka, Centrum Interwencji Kryzysowej, Prokuraturą, Szpitalami, przychodniami zdrowia, placówkami oświatowymi, Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi, uczelniami, Lubelskim Stowarzyszeniem Ochrony Zdrowia Psychicznego „Serce”, Kościołami oraz Lubelską Szkołą Biznesu.

W ramach rozszerzania współpracy pomiędzy instytucjami pracującymi na rzecz rodziny kontynuowano działanie pn. „**Przyjazne patrole**”, które jest efektem porozumienia zawartego pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie oraz Komendą Miejską Policji w Lublinie. Inicjatywa polega na wspólnym wizytowaniu przez pracownika socjalnego, psychologa i przedstawiciela Policji, środowisk w których zagrożone jest dobro dziecka. „Przyjazny patrol” uczestniczył w interwencjach podejmowanych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz monitorował sytuację dzieci w środowiskach niewydolnych wychowawczo, w rodzinach dysfunkcyjnych z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonymi przemocą w rodzinie. Patrole organizowane były co tydzień, w piątki i soboty w godzinach 16.00 – 00.00 na terenie całego miasta.

W ramach powyższego porozumienia do obowiązków pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie należało: dokonanie wglądu w sytuację rodziny oraz rozpoznanie sytuacji dziecka podczas interwencji, zapewnienie dziecku właściwej opieki poprzez umieszczenie:

- u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej,
- lub w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego,
- lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej (Pogotowie Opiekuńcze),
lub w stacjonarnej placówce służby zdrowia (szpital).

W ramach pełnionych **103 służb** w roku 2018, policjanci i pracownicy MOPR/CIK osiągnęli następujące wyniki:

- przeprowadzono **349 kontroli** rodzin pod kątem zaniedbywania dzieci ,

- przeprowadzono z rodzicami i opiekunami prawnymi **661 rozmów** profilaktyczno-ostrzegawczych,
- podjęto **40 interwencji** zgłoszonych przez Dyżurnego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie. W przypadku 9 rodzin zastosowano procedurę odebrania dzieci i sporządzono 9 zawiadomień sądu w związku ze stwierdzeniem zagrożenia zdrowia dzieci – na podstawie art. 12a ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Małoletnich umieszczono w: spokrewnionych rodzinach zamieszkałych oddzielnie, w szpitalu oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- sporządzono **17 formularzy „Niebieska Karta - A”**, gdzie osobami, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie są 2 osoby dorosłe oraz 19 małoletnich dzieci.

Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, w ramach realizacji zadań z zakresu procedury „Niebieskie Karty”, prowadzi (w systemie miesięcznym) statystykę dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie. Z przeprowadzonych badań wynika, że w 2018 roku liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” – wynosiła **990** w tym:

- 784 formularze wszczynające procedurę,
- 206 formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwania procedury,

Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie - **1 190**, w tym:

- 865 kobiet, (w tym do 65 roku życia - 770, powyżej 65 roku życia – 95),
- 126 mężczyzn, (w tym, do 65 roku życia - 121, powyżej 65 roku życia – 14),
- 199 osób małoletnich,

Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wynosi **995**, w tym: 114 kobiet, 977 mężczyzn, 4 nieletnich.

Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie **97**, w tym: kobiet - **3**, mężczyzn - **93**, nieletnich -**1**.

Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu **386**, w tym: kobiet - **22**, mężczyzn – **364**.

Doprowadzonych do Ośrodka Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin było **276** osób, w tym: kobiet - **13**, mężczyzn – **263**.

Przewiezionych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia **15**, w tym: kobiet - **1**, mężczyzn – **14**.

Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy:

- fizyczna - **824**,
- psychiczna - **923**,
- seksualna - **22**,
- ekonomiczna - **16**,
- zaniedbywanie - **172**.

W pracach **5** posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lublinie, z ramienia Komendy Miejskiej Policji w Lublinie uczestniczył policjant z Zespołu ds. Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji KMP w Lublinie. W pracach **3 173** grup roboczych uczestniczyli dzielnicowi z Komisariatów – VII Policji w Lublinie. W pracach **9** grup roboczych uczestniczyli policjanci z Zespołu ds. Nietletnich i Patologii Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

W 2018 roku Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie kontynuowała działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

W roku 2018 koordynowano procedurę 1 274 „Niebieskich Kart”, z czego 441 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano wpływ 1 122 nowych „Niebieskich Kart”. W 2017 roku liczba nowo założonych „Niebieskich Kart” wznosiła 701. Z powyższych danych wynika, iż w 2018 roku nastąpił wzrost liczby nowo założonych „Niebieskich Kart” o 421. Statystyki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) pokazują, że już w 2017 roku ich liczba w stosunku do 2016 r. wzrosła o tysiąc.¹⁷Wzrost ten nie wynika jedynie ze zwiększenia zjawiska przemocy w rodzinie, ale również ze względu na wzrost świadomości społecznej i ujawniania większej ilości przypadków przemocy, która dotychczas były ukrywana.

W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2018 roku powołano **827 grup roboczych**, w ramach których odbyło się 3 306 spotkań. Wieloaspektowym

¹⁷ <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1209133,niebieska-karta-statystyki.html> (dostęp z dnia 23.09.2019 r.)

i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto **3 567 osób**. W 2018 roku członkowie grup roboczych sporządzili 843 „Niebieskie Karty – C”, stanowiące plan pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz 491 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 692 rodzinach.

Tabela 6. Współpraca międzyinstytucjonalna realizowana przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskiej karty” za okres I - XII 2018 roku

Lp.	Nazwa działania	Liczba środowisk
1	Prowadzona procedura „Niebieskie karty”	1 274
2	Zamknięta procedura „Niebieskie karty”	692
3	Posiedzenia grup roboczych	3 306
4	Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi m.in.:	Liczba działań, kontaktów, wymiana informacji¹⁸
4.1	Sądy	138
4.2	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	116
4.3	Policja i Prokuratura	208 1020 wizyt w asyście policji
4.4	Kuratorzy sądowi	263
4.5	Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie	783
4.6	Współpraca ze Stowarzyszenia m.in.: Stowarzyszenie AGAPE, Stowarzyszenie SOPRA, Stowarzyszenie BONA FIDES, Stowarzyszenie „MONAR”, Stowarzyszenie RYSA, Stowarzyszenie STOP	1079
4.7	Placówki oświatowe	71 placówek
4.8	Zespoły Interdyscyplinarne w innych gminach	67
4.9	Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin	126
4.10	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lublinie	136
4.11	Ośrodek Leczenia Uzależnień w Lublinie	390
4.12	Zakłady Karne, Areszty Śledcze	22
4.13	Prelekcje dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i procedury „Niebieskie Karty” m.in.: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Okręgowa Izba Lekarska, Okręgowa Izba	160 uczestników

¹⁸ Liczba podjętych działań nie jest liczbą rzeczywistą i może się powtarzać, w sprawie jednego środowiska prowadzono współpracę z kilkoma instytucjami jednocześnie.

	Pielegniarek i Położnych, Sąd Rejonowy Lublin – Zachód, Okręgowa Rada Adwokacka , LUXMED	
--	---	--

Źródło: Opracowanie własne MOPR.

Opracowano projekt i zlecono wykonanie 200 sztuk plakatów mających na celu podniesienie świadomości społecznej nt. zjawiska przemocy w rodzinie i oferty specjalistycznego wsparcia dla osób, których powyższy problem dotyczy, dostępnego w Mieście Lublin. Plakaty przekazane zostały instytucjom realizującym działania w zakresie zapobiegania zjawisku przemocy domowej, a także do placówek oświatowych, Rad Dzielnic i parafii Miasta Lublin, celem eksponowania w siedzibach i w terenie.

W ramach działalności profilaktyczno-edukacyjnej pracownicy Sekcji wzięli udział w „XIII Ekopikniku Rodzinnym” oraz w Festynie Profilaktycznym organizowanych przez Urząd Miasta Lublin. Kolportowali ulotki i materiały edukacyjne o wskazanej tematyce. Osobom zainteresowanym przekazywali informacje nt. funkcjonujących w Mieście Lublin instytucji realizujących wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie.

Działania na rzecz rozszerzania współpracy pomiędzy instytucjami pracującymi na rzecz rodziny w kryzysie prowadzi również Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie. Celem działalności CIK jest świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i interwencyjnej mieszkańcom Miasta Lublin pozostającym w trudnej sytuacji życiowej w związku z: doświadczeniem przeżyć traumatycznych, przemocą w rodzinie, uzależnieniem (alkoholizmem, hazardem lub narkomanią) własnym lub członka rodziny, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, kryzysami osobistymi, zdarzeniami losowymi i innymi sytuacjami kryzysowymi. W zakresie pomocy świadczonej przez Centrum jest poradnictwo specjalistyczne (osobiste, telefoniczne, internetowe), pomoc psychologiczna i terapeutyczna oraz pomoc interwencyjna, wizyty środowiskowe w szczególnie traumatycznych sytuacjach życiowych, rozmowy interwencyjne w sytuacji zgłoszeń o krzywdzeniu dzieci, osób niepełnosprawnych, starszych. Pomoc doraźna świadczona jest w sytuacjach kryzysowych o charakterze nagłym osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, ofiarom wypadków, przestępstw, doświadczającym straty osób bliskich. Świadczone jest także poradnictwo i pomoc prawna w zakresie redagowania pism procesowych, urzędowych, monitorowania przebiegu spraw wspólnie z klientem.

W ciągu całego 2018 roku z pomocy Centrum skorzystały **1 074 osoby** (w tym 658 klientów skorzystało z pomocy po raz pierwszy). Dla klientów doświadczających przemocy zorganizowano **1 330 spotkań** psychologiczno–terapeutycznych.

W 2018 roku w Centrum Interwencji Kryzysowej udzielono ogółem **17 257 porad**, (w tym: 4 318 porad w kontakcie bezpośrednim, 3 990 konsultacji telefonicznych i internetowych, 8 288 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania oraz 661 rozmów z rodzinami w ramach „Przyjaznych Patroli”).

Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty. Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2018 roku następujące zajęcia grupowe:

- **grupa DDA** realizowana była dla 9 osób. Odbyły się 32 spotkania po 2 godziny każde;
- **Szkoła dla rodziców** – realizowana była dla 11 osób. Odbyło się 11 spotkań po 4 godziny każde;
- **Program korekcyjno-edukacyjny realizowano podczas 2 edycji:**
 - I edycja realizowana była w Areszcie Śledczym w Lublinie. Udział w programie wzięło **16** osób skazanych z art. 207 kk. W ramach programu odbyły się **24 sesje tematyczne** w trakcie 60 godzin.
 - II edycja Programu korekcyjno-edukacyjnego realizowana była w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Lublinie (program wolnościowy). Udział w Programie wzięło **14** sprawców przemocy w rodzinie. W ramach Programu odbyło się **12 sesji grupowych** po 5 godzin każda. Łącznie odbyło się 60 godzin Programu.

W ciągu całego 2018 roku CIK współpracował m.in. z Komendą Miejską Policji w Lublinie, Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie, Strażą Miejską w Lublinie, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie, Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szpitalnymi Oddziałami Ratunkowymi w Lublinie, ośrodkami wsparcia, schroniskami, poradniami, Ośrodkiem Psychiatrii Środowiskowej i Psychoterapii ExCordis, Stowarzyszeniem AGAPE, Bona Fides, Fundacją SOS Ziemi Lubelskiej, Polskim Czerwonym Krzyżem, Caritas Archidiecezji Lubelskiej oraz innymi instytucjami działającymi na terenie Miasta i o zasięgu ogólnopolskim. Informowano klientów o możliwości uzyskania w tych organizacjach wsparcia psychologicznego, bezpłatnej pomocy prawnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej itp.

Od 2016 roku w strukturach Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie działa Ośrodek Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin. Celem działalności Ośrodka jest:

- zmniejszenie negatywnych skutków nadużywania alkoholu,
- przeciwdziałanie niepotrzebnemu absorbowaniu pracy Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych przez osoby nietrzeźwe, których stan nie zagraża ich życiu i zdrowiu,
- profilaktyka problemów alkoholowych,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców miasta.

Ośrodek Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin dysponuje **20 miejscami** dla osób nietrzeźwych. Czynny jest przez całą dobę, 7 dni w tygodniu. Siedziba Ośrodka znajduje się przy ul. Północnej w Lublinie. W 2018 roku do Ośrodka zostało przyjętych **2 666** osób .

Osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, w tym także doświadczające przemocy seksualnej, ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi mogą uzyskać pomoc w formie schronienia w mieszkaniu interwencyjnym prowadzonym przez Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie. W mieszkaniu interwencyjnym umieszczane są niejednokrotnie osoby kierowane przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego. W 2018 roku pomocą w tej formie objęto **9 rodzin** (21 osób, w tym 6 dzieci) będących w sytuacji kryzysowej.

Dodatkowo w ramach interwencji kryzysowej w Mieście Lublin działa Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie wykonujący zadania pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej realizowane przez Gminę Lublin – Miasto na prawach powiatu.

Pomoc rodzinom i osobom będącym w sytuacji kryzysowej świadczył również w 2018 roku dotowany z budżetu Miasta Ośrodek wsparcia w formie schroniska dla samotnych matek z dziećmi oraz bezdomnych kobiet, który zakończył działalność 30 czerwca 2018 roku. W miejsce w/w ośrodka wsparcia utworzono 2 nowe placówki. Były to: Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży mieszkanek Miasta Lublin oraz Schronisko dla bezdomnych kobiet mieszkanek Miasta Lublin, które rozpoczęły działalność od 1 lipca 2018 roku.

PODSUMOWANIE REALIZACI ZADAŃ W RAMACH CELU 3

Prowadzenie wspólnych zintegrowanych działań na rzecz pomocy rodzinom w kryzysie prowadzi do szybkiego przepływu informacji oraz objęcia rodziny kompleksowym i wielowymiarowym wsparciem. Praca z rodziną potrzebującą wsparcia skupiała się głównie na optymalizacji poradnictwa rodzinnego, zapewnieniu pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej, wprowadzeniu nowatorskich metod wsparcia w celu zachowania integralności rodziny oraz przywrócenia prawidłowego funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej.

CEL 4. ROZWIJANIE INNOWACYJNYCH METOD PRACY Z RODZINĄ POTRZEBUJĄCĄ WSPARCIA

W ramach celu 4. realizowano następujące zadania:

1. Dostosowywanie do zdiagnozowanych potrzeb sieci placówek wsparcia dziennego.
2. Utrzymanie na, co najmniej, obecnym poziomie liczby asystentów rodziny i umożliwienie im doskonalenia zawodowego;
3. Przygotowywanie specjalistów do pracy z dzieckiem w jego naturalnym środowisku w ramach pedagogiki podwórkowej;
4. Podejmowanie mediacji rodzinnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi;
5. Kontynuacja prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Zadania w ramach powyższego celu realizowane były, m.in. przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 7. Wskaźniki ilościowe realizacji celu 4

l.p.	Nazwa wskaźnika	Rok 2018
1.	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego	20
2.	Liczba dzieci objętych wsparciem placówek	793
3.	Liczba zatrudnionych asystentów rodzin	16
4.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	285
5.	Liczba rodzin objętych mediacjami rodzinnymi	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 1. Dostosowywanie do zdiagnozowanych potrzeb sieci placówek wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez podmioty pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyty dziecka w placówce wsparcia

dziennego jest bezpłatny i dobrowolny oprócz sytuacji wyjątkowych, kiedy do placówki kieruje sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę,
- w połączonych formach opiekuńczej i specjalistycznej.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, podmioty prowadzące te placówki uzyskały stwierdzenie wydane przez Prezydenta Miasta Lublin, że placówki zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności.

W 2018 roku 2 placówki wsparcia dziennego niedotowane przez Miasto Lublin, działały na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Lublin:

- Świetlica Socjoterapeutyczna prowadzona przez Stowarzyszenie Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” (od 15 grudnia 2015 roku);
- „Świetlica Środowiskowa Caritas w Lublinie” prowadzona przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej (od 13 czerwca 2018 roku).

W roku 2018 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 162 595,50 zł**.

W ciągu całego 2018 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało **20 placówek**:

- 16 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 29.01.2018 r., druga 31.12.2018 r.). Placówki dysponowały 520 miejscami i objęły opieką 655 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 111 dzieci;

- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej. Placówka dysponowała 15 miejscami i objęły opieką 27 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 609 miejscami, a z ich usług w 2018 roku skorzystało 793 dzieci.

Tabela 8. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2018 roku z podziałem na typy oraz z kwotą dofinansowania

Lp.	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Typ placówki	Dotacja – dofinansowanie placówki w 2018 r. (zł)
1.	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12 20-612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12 20- 612 Lublin	specjalistyczna	218 000,00
2.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a 20-019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20-019 Lublin	specjalistyczna	50 000,00
3.	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” ul. Bernardyńska 5, 20-109 Lublin	„Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB” ul. Bernardyńska 5 20-109 Lublin	specjalistyczna	65 000,00
4.	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa z Cluny ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20-124 Lublin	Dom Św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży Ognisko Wychowawcze ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20-124 Lublin	opiekuńcza	173 500,00
5.	Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny ul. Kalinowszczyzna 3 20-129 Lublin	Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. Św. Dominika Savio ul. Kalinowszczyzna 3 20-129 Lublin	opiekuńcza	49 500,00
6.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20-109 Lublin	Świetlica Opiekuńczo- Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10 20-109 Lublin	opiekuńcza	48 000,00
7.	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Droga Męczenników. Majdanka 27 20-325 Lublin	Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Kasztanowa 1, 20-245 Lublin	opiekuńcza	47 000,00
8.		Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Fabryczna 19 20-301 Lublin	opiekuńcza	47 000,00
9.	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20-113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20-434 Lublin	opiekuńcza	51 000,00

10.		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1 20-124 Lublin	opiekuńcza	51 800,00
11.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej ul. Filaretów 7 20-002 Lublin	Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży ul. Krakowskie Przedmieście 1 20-002 Lublin	opiekuńcza	37 500,00
12.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46 20-236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20-236 Lublin	opiekuńcza	41 200,00
13.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Al. Wilanowska 309 A 02 – 665 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20-538 Lublin	opiekuńcza	55 000,00
14.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9, 20-468 Lublin	Świetlica Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9 20-468 Lublin	opiekuńcza	38 000,00
15.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20-016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54 20-016 Lublin	opiekuńcza	36 000,00
16.	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia” ul. Abramowicka 2 20-440 Lublin	Placówka Wsparcia Dziennego „Misericordia” ul. Głuska 138, 20-380 Lublin zakończyła działalność 31.12.2018 r.	opiekuńcza	40 000,00
17.	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza ul. Kościelna 9, 05 - 500 Piaseczno	Placówka Wsparcia Dziennego „Dom Ciepła” im. św. Antoniego Al. Kraśnicka 65 20 - 718 Lublin	opiekuńcza	45 000,00
18.	Fundacja Sempre a Frente ul. Lubartowska 24, 20 – 085 Lublin	Świetlica Kowalska 3 ul. Kowalska 3, 20 -115 Lublin	opiekuńcza i specjalistyczna	31 000,00
19.	Stowarzyszenie „ŁABĘDŹ” ul. Jacka Przybylskiego 20/23 20-465 Lublin	Klub Młodzieżowy ul. Łabędzia 15 20-335 Lublin	opiekuńcza	35 500
20.	Stowarzyszenie JESTEM ul. Nałkowskich 107/3U 20-470 Lublin	Świetlica Środowiskowa ORATORIUM ul. Krochmalna 47 20-401 Lublin Zakończyła działalność 26.01.2018 r.	opiekuńcza	2 595,50
Razem:				1 162 595,50

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego aktywnie poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w ciągu całego 2018 roku pozyskały dodatkowe środki w łącznej wysokości **619 445,94 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej

w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacji Tesco Dzieciom, Kulczyk Foundation, Henkel Polska. W ramach ww. środków zrealizowano **27 projektów dla 629 dzieci.**

W 2018 roku w 20 placówkach wsparcia dziennego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach pełnionego nadzoru przeprowadzili **56 wizytacji**, które dotyczyły m.in. organizacji pracy, lustracji bieżących zajęć, frekwencji wychowanków, stanu zatrudnienia oraz kwalifikacji pracowników, współpracy placówek w zakresie opieki i wychowania z instytucjami wymienionymi w przepisach dotyczących wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, współpracy z wolontariuszami, stanu i poprawności dokumentacji prowadzonej przez placówkę, oglądu pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia. Niepokojącym zjawiskiem obserwowanym w czasie wizyt w niektórych placówkach wsparcia dziennego jest mała liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w czasie trwania wizyt, które zwykle odbywają się bez zapowiedzi. Powodem może być fakt, że różne dzieci w różnych godzinach korzystają z oferty zajęć prowadzonych w placówkach.

Należy podkreślić, że sieć placówek wsparcia dziennego była w 2018 roku liczbowo wystarczająca. Zauważalna jest także poprawa warunków przebywania dzieci i jakości sprawowanej opieki oraz doposażenie placówek w sprzęt i urządzenia. Wskazane jest wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększenia atrakcyjności zajęć adresowanych do dzieci i młodzieży.

Funkcjonujące w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie **Centrum Aktywności Środowiskowej** udziela, w ramach swojej działalności, pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym, zamieszkałym na osiedlu Antoniny Grygowej w Lublinie.

W 2018 roku, w celu zapobiegania degradacji społecznej dzieci i młodzieży, Centrum Aktywności Środowiskowej podejmowało liczne działania w zakresie organizacji czasu wolnego oraz aktywizacji społecznej i rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży.

Ze wsparcia Centrum Aktywności Środowiskowej w 2018 roku skorzystało około **289 osób** (w tym 113 dzieci i młodzieży).

Wśród licznych działań podejmowanych przez Centrum należy wskazać: wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego, zapewnienie pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych oraz udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego i sytuacji kryzysowych o charakterze losowym.

Zadanie 2. Utrzymanie na co najmniej, obecnym poziomie liczby asystentów rodziny i umożliwienie im doskonalenia zawodowego

Istotną rolę w rozwijaniu innowacyjnych metod pracy z rodziną potrzebującą wsparcia mają asystenci rodziny.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub wymianę lokalu, o umorzenie długów lokatorskich, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;
- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;

- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;
- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;
- edukowania w zakresie funkcjonowania na współczesnym rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);
- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m. in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- pełnienia funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych, oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- motywowania rodzin do regularnego uczestnictwa w projekcie „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną.

W 2018 r. w Lublinie zatrudnionych było **16 asystentów rodziny**. W stosunku do roku 2017 zatrudnienie asystentów utrzymało się na tym samym poziomie. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie w 2018 roku wyniosły **669 535,81 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu

Pieczy Zastępczej na 2018 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało środki z dotacji celowej budżetu państwa w kwocie **189 946,00 zł** oraz środki z Funduszu Pracy w kwocie **74 701,00 zł.**, łącznie pozyskano środki w wysokości 264 647,00 zł (co stanowiło 39,53% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla **16 asystentów.**

Tabela 9. Liczba zatrudnionych asystentów oraz wydatki poniesione na ich zatrudnienie

	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	Poniesione wydatki na zatrudnienie asystentów	W tym dofinansowanie kosztów wynagrodzenia asystentów w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej	Liczba asystentów, na zatrudnienie których pozyskano środki z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej
Rok 2018	16 asystentów	669 535,81 zł	264 647,00 zł	16 asystentów

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloproblemowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2018 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **285 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **654 dzieci**. Asystenci odbyli **6 418 wizyt** w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę ze **106 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (23 przypadki), brak współpracy rodziny z asystentem (55 przypadków), brak efektów pracy (12 przypadków) oraz zmiana metody pracy (16 przypadków).

Decyzję o zakończeniu pracy z rodziną z powodu braku efektów lub braku współpracy z asystentem rodziny, podejmuje asystent wspólnie z pracownikiem socjalnym. Rodzina taka po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku

wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2018 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **224 plany** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy.

Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2018 r. dokonano i przygotowano na piśmie **310 ocen**.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860, z późn. zm.), która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi.

W 2018 roku **trzy rodziny były objęte pomocą w formie asystenta rodziny, który pełnił funkcję koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin**. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”, będący narzędziem pracy dla asystentów rodziny w celu zapoznania z ofertą mieszkańców Miasta Lublin.

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano do jego uczestnictwa 20 rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz 42 dzieci przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu jest rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin. W roku 2018 w ramach zadania 4 uruchomiono „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. Do uczestnictwa w „Punkcie konsultacyjno-doradczym” w roku 2018 zostało skierowanych 13 osób dorosłych objętych

asystą rodzinną. W ramach realizacji zadania nr 1 „Wsparcie motywacyjne” w miesiącu grudniu 2018 r. wypłacono 5 zasiłków celowych, które zostały przyznane 5 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 2 950,04 zł (wkład własny projektu).

Zgodnie z art. 176 pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W tym celu wykorzystywano także możliwość organizacji szkoleń bez angażowania środków finansowych (np. bezkosztowe szkolenia wewnętrzne prowadzone przez specjalistów zatrudnionych w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej).

Tematykę szkoleń dla asystentów rodziny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny w 2018 roku

Lp.	Tematyka szkoleń oraz warsztatów	Liczba asystentów rodziny
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaże stanowiskowe na stanowisku pracy.	3 asystentów data instruktażu 12.02.2018 r. 15.02.2018 r. 01.03.2018 r.
2	Cykliczne spotkania organizowane przez specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin o charakterze szkoleniowo-superwizyjnym pt. „Dziecko Krzywdzone”.	5 asystentów data spotkań 28.08.2018 r. 19.10.2018 r. 30.11.2018 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE		
1	Szkolenie „Praca z dziećmi o zaburzonych więziach” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów
2	Szkolenie „Autyzm. Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów
3	Szkolenie „Asystent rodziny – metodyka, uprawnienia i udokumentowanie pracy z rodziną, w tym tworzenie planu pomocy” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów
4	Szkolenie „Metoda dialogu motywującego z klientem oraz z rodziną” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów

5	Szkolenie „Zachowania autodestrukcyjne młodzieży, samookaleczenie, zachowania suicydalne, zaburzenia odżywiania – symptomy i ewentualne rozwiązania” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
6	Szkolenie „Diagnoza rodziny” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
7	Szkolenie „Doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
8	Szkolenie „Praca z dzieckiem FAS i ze spektrum FAS” przeprowadzone na Platformie E learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
9	Szkolenie „Prawo w praktyce – wybrane zagadnienia prawa dotyczące dziecka i rodziny” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent
10	Spotkanie superwizyjne w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów data szkolenia 15.06.2018 r. 18.10.2018 r.
11	Szkolenie „Praca z dziećmi przejawiającymi zaburzenia emocjonalne, zachowania osobowości i rozwoju” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów data szkolenia 28.06.2018 r. 03.07.2018 r.
12	Szkolenie „Warsztaty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów data szkolenia 15.06.2018 r. 11.07.2018 r.
13	Szkolenie „Wczesne wykrywanie syndromów dziecka krzywdzonego – diagnoza i forma pomocy” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	4 asystentów data szkolenia 02.07.2018 r. 10.09.2018 r. 01.10.2018 r.
14	Szkolenie „Praca z dzieckiem z rodziny wieloproblemowej” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów data szkolenia 01.08.2018 r. 08.08.2018 r.
15	Szkolenie „Autyzm, Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 asystentów data szkolenia 06.08.2018 r. 07.09.2018 r.
16	Szkolenie „Diagnozowanie oraz procedura postępowania w sytuacji zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych wobec dziecka” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent data szkolenia 12.10.2018 r.
17	Szkolenie „Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego	2 asystentów data szkolenia

	Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	26.10.2018 r. 30.11.2018 r.
18	Szkolenie „Problematyka interwencji kryzysowej w rodzinie” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 asystent data szkolenia 08.11.2018 r.
19	Szkolenie „Menadżer – grupa 3” w ramach projektu „Kuznia Liderów Przedsiębiorczości Społecznej” dofinansowany ze środków Funduszy Europejskich	1 asystent data szkolenia 15.03.2018 r. - 12.04.2018 r.
20	Szkolenie „Mediacje w szkole” w ramach „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2018-2021” zrealizowane przez Polskie Centrum Mediacji Oddział w Lublinie w Lublinie wraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie.	1 asystent data szkolenia 25.09.2018 r.
21	Szkolenie „Interwencja relacyjna oparta na zaufaniu” zorganizowane przez Koalicję na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej w ramach „Projektu TBRI – Tera Będziemy Razem – Inaczej” dofinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich 2018.	1 asystent data szkolenia 25.10.2018 r. - 26.10.2018 r.
22	Szkolenie „Między Lwowem a Pogromcą. Profilaktyka i terapia uzależnień behawioralnych dla realizatorów programów profilaktycznych” realizowane przez Fundację ETOH.	1 asystent data szkolenia 07.09.2018 r. - 18.11.2018 r.
WARSZATY		
1.	Warsztaty z zakresu odpowiedniego „zarządzania” emocjami u dzieci i młodzieży zorganizowane przez powiatowe centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie.	2 asystentów data warsztatów 26.10.2018r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 3. Przygotowywanie specjalistów do pracy z dzieckiem w jego naturalnym środowisku w ramach pedagogiki podwórkowej

W 2018 roku nie podjęto zadania polegającego na przygotowaniu specjalistów do pracy z dzieckiem w jego naturalnym środowisku w ramach pedagogiki podwórkowej. Główny powód to brak zainteresowania ze strony podmiotów pozarządowych i brak kandydatów do realizacji tego zadania.

W ogłoszonym na początku 2016 roku konkursie ofert na realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej polegającego na prowadzeniu w Lublinie w okresie od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 31 marca 2021 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Lublin w formie:

1. opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych;
2. specjalistycznej;
3. pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę;
4. w połączonych formach spośród wymienionych pkt. 1 – 3:

nie została zgłoszona ani jedna oferta dotycząca poprowadzenia placówki wsparcia w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Zadanie 4. Podejmowanie mediacji rodzinnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Ważną formą pomocy rodzinie w kryzysie jest prowadzenie mediacji rodzinnych. Głównym celem pracy mediatora jest wsparcie rodziny w kryzysie, pomoc w wypracowaniu dobrego rozwiązania opartego na rzeczywistych potrzebach rodziny. Mediacja to spotkanie, podczas którego zwaśnione strony sporu szukają rozwiązań dla swoich problemów z pomocą niezależnej osoby trzeciej, czyli Mediatora. Mediacja jest dobrowolnym i poufnym procesem.

W roku 2018 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kierował beneficjentów pomocy społecznej do organizacji posiadających w ofercie mediacje rodzinne w celu skorzystania ze wskazanej formy pomocy. Dodatkowo rodziny w kryzysie mogły uzyskać bezpłatną pomoc specjalistów zatrudnionych w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin pozostającej w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. (Oferta Poradni opisana jest szerzej w dziale I (str.11 -13).

Zadanie 5. Kontynuacja prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

W 2018 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuowano prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła **7 spotkań**, w których uczestniczyło **14 osób**. Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (asystenci i koordynatorzy) sprawowali opiekę nad dziećmi rodzin uczestniczących w spotkaniach, prowadząc dla nich zajęcia edukacyjne. Grupa wsparcia cieszyła się zainteresowaniem, w związku z powyższym planowana jest jej kontynuacja w roku następnym.

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, **rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej**. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin

zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W ramach promocji rodzin wspierających wydrukowano 50 sztuk plakatów informacyjnych na temat poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, które zostały rozwieszane na terenie Miasta. Rozdawano również ulotki na temat rodzin wspierających (500 sztuk) oraz broszury na temat asystentury rodziny (400 sztuk). Na promocję związaną z pozyskiwaniem kandydatów na rodzinę wspierającą Miasto Lublin wydatkowało kwotę 400,00 zł (kwota poniesiona w ramach zorganizowanych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego)

Efektem prowadzonej przez Miasto Lublin działalności promocyjnej było pozyskanie 2 rodzin wspierających. Rodziny wspierające nie wykonują swoich działań zawodowo i nie otrzymują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy (np. za zakupione bilety do kina, muzeum, na basen, komunikację miejską itp.). Rodzina wspierająca otrzymała zwrot kosztów poniesionych w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w zakresie wynikającym z umowy. Wysokość kosztów podlegających zwrotowi nie mogła przekroczyć limitu 100 zł na miesiąc na każde dziecko.

Wydatki Miasta Lublin związane ze zwrotem kosztów poniesionych przez rodziny wspierające w związku z udzielaniem pomocy w rodzinach wspieranych w roku 2018 wyniosły łącznie 1 747,53 zł.

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 4

Podsumowując należy stwierdzić, iż realizacja najważniejszych zadań w ramach celu 4 przebiegała prawidłowo. Monitorowano dostosowanie sieci placówek wsparcia dziennego oraz ich bieżącą pracę. Podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania w celu uatrakcyjnienia oferty zajęć realizowanych w placówkach. Zauważalna jest poprawa warunków przebywania dzieci i jakości sprawowanej opieki oraz wyposażenie placówek w sprzęt i urządzenia.

W ramach realizacji zadań dotyczących utrzymania na co najmniej, obecnym poziomie liczby asystentów rodziny i umożliwienia im doskonalenia zawodowego należy wskazać na pozytywne ich efekty, np. utrzymano na tym samym poziomie liczbę zatrudnionych asystentów rodziny, zapewniono im podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez liczne szkolenia

i konferencje. Zabezpieczono stosowne środki finansowe na kontynuowanie ich działań. Pozyskano do współpracy 2 rodziny wspierające. Kontynuowano również prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

ROZDZIAŁ II

PIECZA ZASTĘPCZA

CEL 1. ORGANIZACJA WIELOWYMIAROWYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN ZASTĘPCZYCH I UMIESZCZONYCH W NICH DZIECI

W ramach celu 1. realizowano następujące zadania:

1. Intensyfikowanie działań informacyjnych i propagujących rodzicielstwo zastępcze.
2. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych;
3. Kontynuacja procesu kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i umożliwienie im szkoleń;
4. Optymalizacja dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych;
5. Optymalizacja działań wspierających rodziny zastępcze w formie usług koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
6. Wzmacnianie wsparcia dla rodzin zastępczych poprzez świadczenie usług przez rodziny pomocowe;
7. Kontynuowanie prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych.

Zadania realizowane były m.in. przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, placówki poradnictwa specjalistycznego oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 11. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1

Cel 1. Organizacja wielowymiarowych działań na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci.		
Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba zrealizowanych działań promocyjnych	3
2.	Liczba osób/rodzin, które zostały zakwalifikowane na szkolenie	22osoby/ 14 rodzin
3.	Liczba osób/rodzin, które odbyły szkolenie	13osób/ 8 rodzin

4.	Liczba rodzin zastępczych, które zostały objęte specjalistycznym poradnictwem.	141¹⁹
5.	Liczba zatrudnionych koordynatorów	11
6.	Liczba koordynatorów objętych szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje zawodowe	11
7.	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów	193
8.	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem rodzin pomocowych	4
9.	Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w grupie wsparcia	21

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 1. Intensyfikowanie działań informacyjnych i propagujących rodzicielstwo zastępcze

W ramach zadań mających na celu upowszechnianie rodzinnej opieki zastępczej podejmowano wiele działań i inicjatyw propagujących rodzicielstwo zastępcze. Zorganizowano, obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, promowano rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, organizowano akcje informacyjne oraz wydano folder pn. „Rodzina zastępcza szansą dla dziecka”.

W roku 2018 do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zgłosiły się **22 rodziny** zamierzające podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi przeprowadzono **47 spotkań** informacyjnych na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W dniu 23 maja 2018 roku na Placu im. Lecha Kaczyńskiego w Lublinie odbyły się obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Wydarzenie wpisywało się w VI Lubelskie Dni Promujące Zdrowie. W ramach VI Lubelskich Dni promujących Zdrowie odbył się Rodzinny Festyn Zdrowotny, który był imprezą otwartą dla mieszkańców Lublina. W programie mieszkańcy mogli skorzystać z porad zdrowotnych, m. in. z zakresu dietetyki, diabetologii, uzależnień. Ponadto w programie było wiele atrakcji i konkursów z nagrodami, które były prowadzone również przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach Festynu świętowano Dzień Rodzicielstwa Zastępczego. W trakcie imprezy osoby zainteresowane mogły skorzystać ze specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego oraz pedagogicznego, dotyczącego kwestii rodzicielstwa zastępczego. Jednym z założeń

¹⁹ Liczba rodzin zastępczych, które zostały objęte specjalistycznym poradnictwem jest sumą matematyczną, Dane opracowano na podstawie materiałów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie (Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej 124 rodziny, Specjalistyczna. Poradnia dla Rodzin – 17 rodzin)

Festynu było propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Rozdawano ulotki (500 sztuk), broszury na temat rodzicielstwa zastępczego (400 sztuk) oraz ulotki na temat rodzin wspierających (500 sztuk) i broszury na temat asystentury rodziny (400 sztuk). Zakupiono również nagrody, które zostały przekazane dzieciom uczestniczącym w zabawach i konkursach podczas Festynu zorganizowanego z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego Miasto Lublin zakupiło: rollup dotyczący rodzicielstwa zastępczego, balony z patyczkami oraz chustę Klanzy, która została wykorzystana do przeprowadzania zabaw z uczestnikami Festynu. Ponadto na terenie Miasta Lublin rozwieszono plakaty informacyjne dotyczące poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych (50 sztuk) oraz poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodzin wspierających (50 sztuk).

Łączna kwota wydatku, która została poniesiona na organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego wyniosła 3 391,91 zł.

W celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej w dniu 16 czerwca 2018 r. pełnili także dyżury przy stoisku promującym ideę rodzicielstwa zastępczego podczas Festynu Rodzinnego „Wspólnota to Ty i Ja”, którego organizatorem było Stowarzyszenie Przyjaciół Parafii „Poczekajka” w Lublinie.

Zadanie 2. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2018 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **368 rodzin zastępczych**²⁰, w których przebywało 508 dzieci (w tym 41 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością – stan na dzień 31 grudnia 2018 r.).

Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (265)²¹, w których wychowywało się 332 dzieci. Rodzin zastępczych niezawodowych było (94)²², a pod ich opieką pozostawało 125 dzieci. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało 11 rodzin

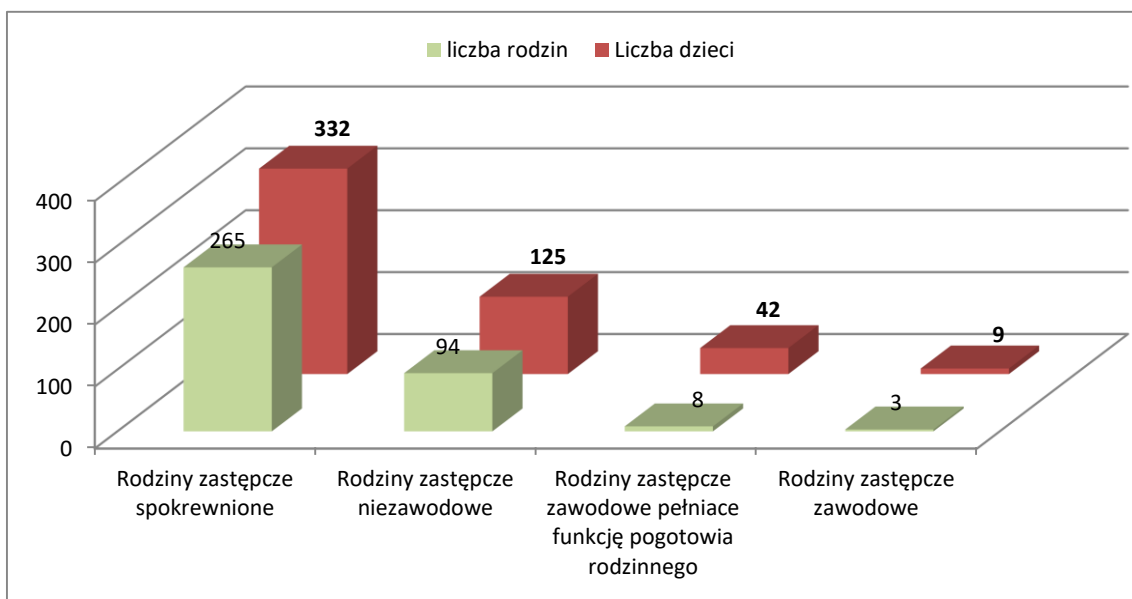
²⁰ Dwie rodziny pełnią jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

²¹ Świadczenia wypłacono 265 rodzinom zastępczym spokrewnionym na 332 dzieci.

²² Świadczenia wypłacono 94 rodzinom zastępczym niezawodowym na 123 dzieci (2 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

zastępczych zawodowych (51 dzieci) w tym 8 rodzin zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (42 dzieci)²³.

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W roku 2018 jedna rodzin zastępcza niezawodowa ukończyła szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej PRIDE Rodzinną Opieką Zastępczą w wymiarze 15 godzin dydaktycznych w celu przekształcenia jej w roku 2019 w rodzinę zastępczą zawodową. Podejmowane są działania zmierzające do poszukiwania odpowiednich kandydatów w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych zawodowych.

Zadanie 3. Kontynuacja procesu kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i umożliwienie im szkoleń

W 2018 roku Komisja ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka²⁴ odbyła **39 posiedzeń**.

Wynikiem prac Komisji było:

²³W roku 2018 świadczenia wypłacono 8 rodzinom zastępczym zawodowym pełniącym funkcję pogotowia rodzinnego na 40 dzieci (na 1 dziecko rodzina nie ubiegała się o świadczenia, 1 dziecko pochodzi spoza powiatu).

²⁴Działająca na podstawie Zarządzenia nr 196/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dn. 31.12.2015 r., ze zmianami w sprawie powołania Komisji ds. kwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz ustalenia wzorów dokumentów obowiązujących w postępowaniu dotyczącym kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

- sporządzenie 39 protokołów stwierdzających spełnianie przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (18 osób z 14 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy),
- sporządzenie 14 wstępnych akceptacji kandydatów (rodzin) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (6 osób z 5 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o której mowa w art. 47 ust. 1-3 ustawy).

Psycholodzy zatrudnieni w dziale przeprowadzili badania psychologiczne 124 osób będących kandydatami na rodziny zastępcze lub istniejącymi rodzinami zastępczymi.

W 2018 r. **wydano 87 opinii** dotyczących motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W celu dokonywania precyzyjnej diagnozy zakupiono dla psychologów Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Testy Kompetencji Rodzicielskich, które przeznaczone są do pomiaru kompetencji rodzicielskich kandydatów i opiekunów zastępczych. Testy Kompetencji Rodzicielskich pozwalają na zidentyfikowanie mocnych i słabych stron kandydatów oraz istniejących rodzin zastępczych oraz wychwycenie ewentualnych błędów popełnianych przez nich w procesie wychowania dzieci. Testy stosowane wspólnie z zakupionym kwestionariuszem CUIDA pozwalają uzyskać pełniejszy obraz predyspozycji do rodzicielstwa zastępczego. Kwestionariusz CUIDA pozwala na ocenę zmiennych osobowościowych, stylów wychowania i zdolności danej osoby do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku biologicznemu, adoptowanemu, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczej, a także osobie starszej czy niepełnosprawnej. Kwestionariusz CUIDA oraz Testy Kompetencji Rodzicielskich zostały sfinansowane ze środków Miasta Lublin.

W okresie od 18.10.2017 roku do 27.04.2018 roku pracownicy Działu prowadzili również **szkolenie PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza**. W szkoleniu brało udział 3 kandydatów (2 rodziny) i 8 osób (5 rodzin zastępczych niezawodowych). Szkolenie obejmowało 55 godzin zajęć dydaktycznych oraz 10 godzin zajęć praktycznych.

W okresie od dnia 9 października 2018 r. do dnia 16 października 2018 r. w Dziale było prowadzone kolejne szkolenie zgodnie z programem PRIDE Rodzinna Opieka Zastępcza dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W szkoleniu brało udział 2 kandydatów tj. 1 rodzina zastępcza niezawodowa, w celu przekształcenia jej w rodzinę zastępczą zawodową. Szkolenie obejmowało 15 godzin zajęć dydaktycznych. Prowadzone

szkolenia wpływają na jakość sprawowanej funkcji przez rodziny zastępcze oraz na wzrost liczby rodzin zastępczych.

Zadanie 4. Optymalizacja dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują bezpłatnie od pracowników pracujących w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej. Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów i 3 psychologów, świadczyli poradnictwo m. in. na rzecz rodzin zastępczych.

W roku 2018 poradnictwem psychologiczno-pedagogicznym objęto 45 rodzin zastępczych. Udzielono łącznie **158 porad**, w tym: 111 porad psychologicznych, 47 pedagogicznych. Należy podkreślić, że w tym 18 rodzin zastępczych skorzystało ze wsparcia psychologicznego (38 godzin porad psychologicznych) w ramach realizowanego projektu „**Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin**”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwyciężania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

Ponadto rodziny zastępcze miały możliwość skorzystania z bezpłatnych porad prawnych prawnika zatrudnionego w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz były na bieżąco informowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej lub pracowników socjalnych o możliwości bezpłatnych porad udzielanych przez inne instytucje, organizacje funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

Zgodnie z art. 38a ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej przekazuje rodzinie zastępczej diagnozę psychofizyczną dziecka.

W roku 2018 psychologowie i pedagodzy zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, sporządzili łącznie **59 diagnoz** psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W trosce o rzetelność dokonywanych diagnoz pracownikom (pedagogom i psychologom) przedłużono licencję programu komputerowego KomKod moduł KORP – wystandaryzowane narzędzie diagnostyczne przeznaczone do wstępnej oceny rozwoju dziecka, które są wykorzystywane do diagnoz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze mają również możliwość korzystania z usług specjalistów zatrudnionych w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin MOPR. W 2018 roku Poradnia objęła wsparciem specjalistycznym **17 rodzin** zastępczych. Poradnia świadczyła na rzecz rodzin zastępczych zarówno pomoc terapeutyczną, jak i psychoedukacyjną poprzez warsztaty umiejętności wychowawczych.

Zadanie 5. Optymalizacja działań wspierających rodziny zastępcze w formie usług koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2018 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było **11 koordynatorów** rodzinnej pieczy zastępczej (zatrudnienie utrzymywało się na poziomie 2017 roku). Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **476 409,84 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2018 r. -Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie **186 643,60 zł** (co stanowiło 39,18% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla 11 koordynatorów.

Tabela 12. Liczba zatrudnionych koordynatorów oraz wydatki poniesione na ich zatrudnienie w 2018 roku

Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Poniesione wydatki na zatrudnienie koordynatorów w 2018 r,	W tym dofinansowanie kosztów wynagrodzenia koordynatorów w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2018r. -	Liczba koordynatorów, na których pozyskano środki z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2018r.
11 koordynatorów	476 409,84 zł	186 643,60 zł	11 koordynatorów

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W ciągu całego 2018 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze **193 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **297 dzieci**. Zakończyli pracę z **38 rodzinami** zastępczymi (w tym ujęto rodziny zastępcze, które w ciągu roku sprawozdawczego objęły wsparciem pracownicy socjalni). Koordynatorzy odbyli **1 921 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w 554 spotkaniach, w czasie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 74 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych (na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 554 informacje o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 106 informacji o rodzinach zastępczych).

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów **332 informacje** o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, świetlic środowiskowych, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;
- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;

- nawiązywaniu, w celu całościowego poznania sytuacji dziecka, kontaktu z jego rodzicami biologicznymi;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- motywowaniu do regularnego uczestnictwa w projekcie „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie;
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie. Udział koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w szkoleniach, warsztatach oraz konferencjach przekłada się na skuteczniejszą pomoc rodzinom zastępczym.

Tabela 13. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 roku

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji oraz warsztatów	Liczba koordynatorów
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaże stanowiskowe na stanowisku pracy.	3 koordynatorów data instruktażu 06.02.2018 r. 03.12.2018r. 17.12.2018r.
2	Cykliczne spotkania organizowane przez specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin o charakterze szkoleniowo-superwizyjnym pt. „Dziecko Krzywdzone”.	3 koordynatorów data spotkań 28.08.2018 r. 19.10.2018 r. 30.11.2018 r.
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE		

1	Szkolenie „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną lub prowadzącym rodzinny do dziecka” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	6 koordynatorów
2	Szkolenie „Metoda dialogu motywującego z klientem oraz z rodziną” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	3 koordynatorów
3	„Spotkanie superwizyjne” przeprowadzone w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	3 koordynatorów data szkolenia 15.06.2018r. 18.10.2018r.
4	Szkolenie „Dialog Motywujący – wstęp” przeprowadzony przez Centrum Dialogu Motywującego i Psychoterapii w Warszawie.	1 koordynator data szkolenia 26-27.01.2018r.
5	Szkolenie „Dialog Motywujący – Trening umiejętności” przeprowadzony przez Centrum Dialogu Motywującego i Psychoterapii w Warszawie.	1 koordynator data szkolenia 10-11.03.2018r. 13-14.03.2018r.
6	Szkolenie „Autyzm. Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	5 koordynatorów
7	Szkolenie „Diagnoza rodziny” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	3 koordynatorów
8	Szkolenie „Praca z dzieckiem z FAS i ze spektrum FAS” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynatorów
9	Szkolenie „Trening umiejętności wspomagania rozwoju dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynator
10	Szkolenie „Zachowania autodestrukcyjne młodzieży, samookaleczanie, zachowania suicydalne, zaburzenia odżywiania – symptomy i ewentualne rozwiązania” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynatorów
11	Szkolenie „Doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w pracy z dziećmi i nastolatkami” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków	1 koordynator

	Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	
12	Szkolenie „Praca z dziećmi o zaburzonych więziach” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
13	Szkolenie „Problematyka interwencji kryzysowej w rodzinie” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
14	Szkolenie „Prawo w praktyce – wybrane zagadnienia prawa dotyczące dziecka i rodziny” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
15	Szkolenie „Profilaktyka uzależnień i zachowań ryzykownych młodzieży” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
16	Szkolenie „Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
17	Szkolenie „Trening przeciwdziałania przemocy i profilaktyka uzależnień” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
18	Szkolenie „Trening umiejętności kontaktu bez przemocy i zastępowania agresji” przeprowadzone na Platformie E-learningowej w ramach Projektu partnerskiego „Bliżej Rodziny” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator
19	Szkolenie „Wczesne wykrywanie syndromów dziecka krzywdzonego – diagnoza i forma pomocy” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynatorów data szkolenia 02.07.2018r. 01.10.2018r.
20	Szkolenie „Praca z dziećmi przejawiającymi zaburzenia emocjonalne, zachowania osobowości i rozwoju” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	2 koordynatorów data szkolenia 28.06.2018r.
21	Szkolenie „Mediacje w szkole” zrealizowane przez Polskie Centrum Mediacji Oddział w Lublinie wraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie.	2 koordynatorów data szkolenia 28.06.2018r.
22	Szkolenie „Zarządzanie zasobami ludzkimi. Zarządzanie przez cele” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator data szkolenia 03.10.2018r.

23	Szkolenie „Depresja dzieci i młodzieży oraz inne zaburzenia psychiczne” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator data szkolenia 09.10.2018r.
24	Szkolenie „Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami” - Szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, realizowanego w ramach programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.	1 koordynator data szkolenia 19.10.2018r.
25	Szkolenie „Interwencja relacyjna oparta na zaufaniu” zorganizowane przez Koalicję na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej w ramach „Projektu TBRI – Teraz Będziemy Razem – Inaczej” dofinansowany ze środków Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich 2018.	2 koordynatorów data szkolenia 25-26.10.2018r.
26	Szkolenie podyplomowe „Systemowe rozumienie rodziny; podejście systemowe w terapii rodzin”. Szkolenie atestowane przez Sesję Naukową Psychoterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Szkolenie obejmowało 312 godzin dydaktycznych.	1 koordynator data szkolenia listopad 2015r. - marzec 2018r.
27	Szkolenie „Między Lwowem a Pogromcą. Profilaktyka i terapia uzależnień behawioralnych dla realizatorów programów profilaktycznych” realizowane przez Fundację ETOH.	1 koordynator data szkolenia 07.09.2018r. - 18.11.2018r.
KONFERENCJE		
1	Wojewódzka Konferencja na temat Strategii Rozwiązywania Problemu Uzależnień w Sali Konferencyjnej urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Organizator Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.	2 koordynatorów data konferencji 06.06.2018r.
2	„Rodzina z problemem alkoholowym i problemem przemocy jako klient pomocy społecznej”, konferencja finansowana ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.	1 koordynator data konferencji 18-20.10.2018r.
WARSZATY		
1.	Warsztaty z zakresu odpowiedniego „zarządzania” emocjami u dzieci i młodzieży zorganizowane przez powiatowe centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie.	2 koordynatorów data warsztatów 26.10.2018r.

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 6. Wzmacnianie wsparcia dla rodzin zastępczych poprzez świadczenie usług przez rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2018 r. wypłacono wynagrodzenia w łącznej wysokości **2 752,72 zł** dla 6 rodzin, z którymi podpisano 7 umów (z jedną rodziną podpisano 2 umowy) o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas sprawowania opieki w związku z planowanym wypoczynkiem przez 4 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych **10 dzieci**.

Tabela.14. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla rodzin pomocowych

Wyszczególnienie	I-XII 2018 r.	Uwagi
Liczba rodzin	6 rodzin	Na podstawie 7 umów zawartych w 2018 roku z 6 rodzinami (z jedną rodziną podpisano 2 umowy)
Liczba świadczeń	7 świadczeń	
Wartość wynagrodzenia z pochodnymi	2 752,72 zł	

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie sprawozdawczym wypłacono dwa wynagrodzenia za miesiąc grudzień 2017 r. na podstawie zawartych w 2017 r. dwóch umów o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci (zgodnie art. 57 ustawy, z dniem 1 stycznia 2015 r. świadczenie obowiązywało w przypadku pobytu w rodzinie zawodowej powyżej trojga dzieci). Stawka za 1 godzinę usług wynosiła do dnia 31 grudnia 2017 r. - 13,00 zł brutto.

W okresie styczeń – grudzień 2018 r. podpisano 9 umów tego rodzaju ze stawką za godzinę usług 13,70 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.). Dla pięciu osób w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin miesięcznie

(7 umów), dla jednej osoby (z uwagi na wiek umieszczonych dzieci i potrzeby rodziny) w wymiarze nie wyższym niż 60 godzin miesięcznie (2 umowy).

Z tej formy pomocy w 2018 r. skorzystało 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci.

Tabela 15. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Wyszczególnienie	I - XII.2018 r.	Uwagi
Liczba rodzin	6	Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy. Na podstawie 2 umów zawartych w 2017 roku oraz 9 umów zawartych w 2018 r.
Liczba świadczeń	33	
Wartość Wynagrodzeń z pochodnymi	19 331,02 zł	Na podstawie: 1 umowy z maksymalną liczbą godzin miesięcznie - 40, przy stawce za 1 godzinę - 13,00 zł - do dnia 31 grudnia 2017 r., - aneks do umowy od dnia 1 stycznia 2018 r. na kwotę 13,70 zł; oraz 1 umowy z maksymalną liczbą godzin miesięcznie - 60, przy stawce za 1 godzinę 13,00 zł – do dnia 31 grudnia 2017 r. oraz 9 umów przy stawce za 1 godzinę -13,70 zł od dnia 1 stycznia 2018 r., w tym: 8 umów– z maksymalną liczbą godzin 40 miesięcznie, 1 umowa – z maksymalną liczbą godzin 60 miesięcznie.

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 7. Kontynuowanie prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych

W 2018 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono 2 grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zamieszkujących na terenie Miasta Lublin:

1. Grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 8 rodzin (12 osób). Grupa ta była kontynuacją wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z lat ubiegłych.
2. Grupę wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych. Grupa wsparcia odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 13 rodzin zastępczych (14 osób).

Planowane jest kontynuowanie grup wsparcia w latach kolejnych.

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 1

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.

Jednym z priorytetowych zadań ujętych w programie było promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. W roku 2018 podejmowane były działania w zakresie tworzenia i rozwijania systemu rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez działania informacyjne w zakresie pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, udzielania specjalistycznego wsparcia funkcjonującym rodzinom zastępczym i ich wychowankom, podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych, poprzez stworzenie możliwości udziału w szkoleniach oraz grupie wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Koordynowano proces kwalifikowania nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzono szkolenia zgodnie z programem PRIDE Rodzinna Opieka Zastępcza.

Dzień ds. rodzinnej pieczy i asysty rodzinnej jest w trakcie realizacji projektu **„Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”**, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt znacząco przyczynia się do wzmocnienia kompleksowego systemu wsparcia rodzin zastępczych poprzez wzrost kompetencji psychoedukacyjnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wzrost umiejętności wychowawczych ich opiekunów. Zmierza także do pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze.

Należy także podkreślić, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjaliści pracujący z rodzinami zastępczymi systematycznie i bardzo intensywnie podnosili swoje kwalifikacje zawodowe.

Reasumując należy wskazać, iż wszystkie założone zadania w ramach celu 1 „Organizacja wielowymiarowych działań na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci” były wypełnione.

CEL 2. OPTIMALIZACJA SYSTEMU INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

W ramach Celu 2. realizowano następujące zadania;

1. Reorganizacja oraz modernizacja istniejącej bazy placówek adekwatnie do potrzeb i zmieniających się wymogów ustawowych;
2. Inicjowanie i wypracowywanie efektywnych form pracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. Organizowanie innowacyjnych form aktywizacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania w ramach powyższego celu realizowane były w szczególności przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz organizacje pozarządowe.

Tabela 16. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2

l.p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba zreorganizowanych placówek opiekuńczo-wychowawczych	1
2.	Liczba modernizacji dokonanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4 modernizacje
3.	Liczba działań podjętych w ramach rozwoju współpracy między rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej a pracownikami placówek opiekuńczo-wychowawczych	19
4.	Liczba dzieci powracających z placówek opiekuńczo-wychowawczych do rodzin biologicznych	41
5.	Liczba zorganizowanych form aktywizacji wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych	8

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zadanie 1. Reorganizacja oraz modernizacja istniejącej bazy placówek adekwatnie do potrzeb i zmieniających się wymogów ustawowych

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.²⁵

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego²⁶;
- specjalistyczno-terapeutycznego²⁷;
- rodzinnego²⁸.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego.

W 2018 roku w Lublinie funkcjonowało **17 placówek opiekuńczo-wychowawczych**.

Były to:

- 1) 2 placówki socjalizacyjne (3 placówki socjalizacyjne do 31 marca 2018 roku),
- 2) 4 placówki rodzinne (3 placówki rodzinne do 31 marca 2018 roku),
- 3) 1 interwencyjna,
- 4) 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

²⁵ **Art. 93** ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

²⁶ **Art. 103.**”Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

²⁷ **Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

²⁸ **Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Miasto Lublin prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną oraz 1 interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 4 placówki – do 31 marca 2018 r., były to 2 placówki socjalizacyjne i 2 placówki typu rodzinnego. Z dniem 1 kwietnia 2018 roku 1 placówka socjalizacyjna – Dom im. Matki Weroniki została przekształcona w placówkę typu rodzinnego. Zatem w okresie od kwietnia do grudnia działały: 1 placówka socjalizacyjna (Dom Młodzieży SOS) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **249²⁹ miejscami**. W ciągu 2018 roku umieszczonych było w nich 319 dzieci, (w tym 259 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 117 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

W 2018 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 522 325,52 zł** (w tym, **903 070,53 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 35 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 17. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2018 roku

Placówki opiekuńczo – wychowawcze			Prowadzone przez Miasto Lublin				Działające na zlecenie Miasta Lublin		
			Liczba miejsc 31.12.2018		Liczba dzieci korzystających w 2018		Liczba miejsc 31.12.18	Liczba dzieci korzystających w 2018	
			ogółem	interw.	ogółem	w tym spoza Lublina		ogółem	w tym spoza Lublina
opiekuńczo – wychowawcze	socjalizacyjne	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka	30		29	2			
		Dom Młodzieży SOS					30	30	24
rodzinne		Rodzinny Dom Dziecka	8		7				
		Dom im. Matki Weroniki					8	11	5
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa					7	9	6

²⁹ Do 31 marca 2018 roku placówki dysponowały 256 miejscami. Od 1 kwietnia 2018 roku, wraz z przekształceniem 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej socjalizacyjnej - Dom im. Matki Weroniki liczba miejsc w placówce zmniejszyła się z 14 do 8, a w Rodzinnym Domu im. Serca Jezusa z 8 do 7, tym samym łączna liczba miejsc w placówkach w Lublinie wyniosła 249.

	Rodzinny Dom im. św. Dominika					8	10	0
socjalizacyjne i interwencyjne	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka I	128	31	149	57			
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka II							
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka III							
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka IV							
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka V							
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka VI							
	Dom Rodzinny Nr 1							
	Dom Rodzinny Nr 2							
	Dom Rodzinny Nr 3							
	Dom Rodzinny Nr 4							
interwencyjna	Pogotowie Opiekuńcze	30	30	74	23			
Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze		196	61	259	82	53	60	35

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące w Lublinie spełniają obecnie obowiązujące standardy. Do 1 stycznia 2021 roku dwie placówki (Dom Dziecka im. Janusza Korczaka, Pogotowie Opiekuńcze) będą wymagały reorganizacji ze względu na liczbę miejsc. Docelowo w placówce opiekuńczo-wychowawczej nie może być umieszczonych więcej niż 14 dzieci.

Od dnia 1 kwietnia 2018 roku placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego Dom im. Matki Weroniki (liczba miejsc 14) została przekształcona w placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego (liczba miejsc 8).

W celu dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do bieżących potrzeb eksploatacyjnych i zmieniających się wymogów ustawowych w 2018 roku dokonano modernizacji w 4 placówkach opiekuńczo-wychowawczych:

1. Pogotowie Opiekuńcze

- przebudowa pomieszczeń na parterze budynku (pomieszczeń biurowych, pomieszczenia dla grupy wychowawczej), utworzenie kuchni z jadalnią i dodatkowych pokoi dziecięcych, modernizacja sali wielofunkcyjnej (usunięcie boazerii, wymiana instalacji elektrycznej),

2. Dom Rodzinny Nr 4

- podział pokoju,

3. Dom Rodzinny Nr 2

- remont kondygnacji,

4. Dom im. Matki Weroniki

- remont pokoju do nauki („uczelni”) i pokoju gościnnego w placówce (pomalowanie ścian, likwidacja pęknięć w ścianie i suficie, doposażenie).

Zadanie 2. Inicjowanie i wypracowywanie efektywnych form pracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W celu inicjowania i wypracowywania efektywnych form pracy z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych podejmowano następujące działania:

1. diagnozowanie sytuacji rodzin biologicznych wychowanków, pozyskiwanie informacji z ośrodków pomocy społecznej i innych instytucji w miejscach zamieszkania rodzin;
2. wypracowanie zasad współpracy dotyczących obowiązku pozostawania rodziców w stałym kontakcie z pracownikami placówki;
3. ustalanie wspólnego planu oddziaływań wychowawczych wobec dziecka, indywidualne rozmowy dotyczące doskonalenia umiejętności wychowawczych;
4. indywidualne wsparcie dotyczące działań zmierzających do powrotu dzieci do domu rodzinnego;
5. urlopowanie dzieci do rodzin biologicznych za zgodą sądu rodzinnego i dyrektora placówki;
6. zapraszanie rodzin do uczestnictwa w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka;
7. uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka;
8. wizyty w środowisku rodzinnym dziecka, odwiedzanie rodzin w miejscu ich zamieszkania, wspieranie rodziców w sytuacjach wymagających pomocy;
9. edukacja i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne w zakresie potrzeb rozwojowych dziecka, metod i technik wychowawczych, budowania wspólnoty rodzinnej, rytuałów życia codziennego, wspólnego spędzania czasu;
10. oddziaływania mediacyjne w sytuacjach konfliktu: rodzic – dziecko;

11. udzielanie informacji dot. pomocy dostępnej w środowisku (w zakresie leczenia uzależnień, interwencji kryzysowej, wzmacniania kompetencji poprzez udział w szkole dla rodziców, grupach wsparcia, programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, grupy AA, etc);
12. oddziaływania w zakresie profilaktyki zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem higieny osobistej i otoczenia oraz właściwego odżywiania;
13. pomoc w zapewnieniu terapii rodzinnej;
14. interpretacja postanowień sądowych, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych, pism administracyjnych;
15. pomoc w przygotowaniu pism do poradni, sądów, wyszukiwanie informacji dot. świadczeń medycznych;
16. zachęcanie i motywowanie do podejmowania działań zmierzających do poprawy sytuacji rodziny (materialno-bytowej, zdrowotnej, zawodowej) oraz funkcjonowania społecznego;
17. dostarczanie rodzicom bieżących informacji o rozwoju i osiągnięciach dziecka, aktualnej sytuacji dziecka, problemach i trudnościach w funkcjonowaniu;
18. umożliwianie rodzicom kontaktów z dziećmi (osobistych, telefonicznych, listownych);
19. angażowanie rodziców do udziału w życiu dziecka i aktywizowanie do współpracy z pracownikami placówki w zakresie edukacji (uroczystości ważne dla dziecka – urodziny, chrzest, pierwsza komunia, wizyty lekarskie, wydarzenia szkolne, pomoc w nauce, zachęcanie do kontaktu ze szkołą, etc.).

Art. 3 ust. 1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci w szczególności przez działania specjalistów, które mają doprowadzić do odzyskania przez rodzinę zdolności prawidłowego funkcjonowania. Jeżeli działania nie zostaną podjęte w odpowiednim czasie i dzieci zostaną odseparowane od swoich rodziców, należy objąć rodzinę odpowiednią pomocą, aby dzieci miały kontakt ze swoimi rodzicami biologicznymi, a w rezultacie mogły powrócić do swoich rodzin naturalnych.

W 2018 roku z pieczy instytucjonalnej do swoich rodzin biologicznych powróciło **41 dzieci:**

- 1 dziecko z placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 34 dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego,
- 6 dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego.

Zadanie 3. Organizowanie innowacyjnych form aktywizacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W ramach organizowania innowacyjnych form aktywizacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2018 roku placówki organizowały m.in. zajęcia rozwijające zainteresowania, zajęcia sportowe, muzyczne, wyjscia do kina, teatru, na koncerty, kursy doszkalające oraz wypoczynek wakacyjny.

W 2018 roku placówki opiekuńczo wychowawcze w ramach 8 form aktywizacji zorganizowały dla wychowanków następujące działania:

1. Udział w projektach realizowanych przez podmioty zewnętrzne:
 - Fundacja Inicjatyw Menedżerskich: „Dobre wsparcie na starcie” - wychowankowie z 6 placówek;
 - Fundacja Inicjatyw Menedżerskich: „Start w dorosłość – to nie takie trudne”, „Wybierzmy dobrą przyszłość”, „Razem wejdźmy w dorosłość” - wychowankowie z 3 placówek;
 - współpraca z Fundacją Ocean Marzeń – rejsy żeglarskie krajowe i zagraniczne – wychowankowie z 1 placówki;
 - współpraca z Chrześcijańskim Stowarzyszeniem Młodzieży w Lublinie - udział wychowanka w XXXIV Światowych Dniach Młodzieży w Panamie;
 - współpraca z Fundacją „Make a Change” - wycieczka do Afryki wychowanki z 1 placówki;
 - współpraca z Fundacją Razem w Dojrzałość i Stowarzyszeniem Przyjaciół Parafii Poczekajka – wychowankowie z 1 placówki;
 - Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Niedrzwicy Dużej - „Kreatywna edukacja” - wychowankowie z 1 placówki;
 - współpraca z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (np. Kuratorium Oświaty, Caritas, parafie itd.) - wszystkie placówki;

- współpraca z organizacją studencką AIESEC – zajęcia tematyczne dla wychowanków z 1 placówki;
 - współpraca z Akademickim Punktem Wolontariatu – Maraton Bajkowy – wychowankowie z 1 placówki;
 - współpraca z Fundacją Restaurare Basilicam - wyjście na 250-lecie Konfederacji Barskiej – piknik dla rodzin: warsztaty fechtunku, warsztaty pisania gęsim piórem, dziedziniec historyczny z zabawami dawnymi dla dzieci - wychowankowie z 1 placówki.
2. Udział w zajęciach edukacyjnych i rozwijających zainteresowania:
- kurs prawa jazdy kat. B – wychowankowie z 2 placówek;
 - kurs stylizacji paznokci, trenera personalnego, instruktora pierwszej pomocy – wychowankowie z 1 placówki;
 - nauka języków obcych (język angielski, język hiszpański) – wychowankowie wszystkich placówek;
 - zajęcia rozwijające zainteresowania teatralne, taneczne, baletowe, muzyczne, wokalne, plastyczne, czytelnicze, kulinarne, sportowe – wychowankowie wszystkich placówek;
 - zajęcia edukacyjne z zakresu praw dziecka – wychowankowie z 1 placówki;
 - korepetycje z przedmiotów szkolnych – wychowankowie wszystkich placówek,
 - konkursy tematyczne – wychowankowie wszystkich placówek.
 - indywidualne doradztwo zawodowe – wychowankowie z 1 placówki;
 - zajęcia Akademii Filmowej, Akademii Młodego Naukowca – wychowankowie z 1 placówki;
 - treningi umiejętności społecznych – wyjścia do kawiarni, restauracji, centrów handlowych – wychowankowie wszystkich placówek;
 - udział w warsztatach tematycznych (np. artystycznych, wokально-muzycznych, tworzenia słodyczy „Cukier-Lukier”, „Śladami lubelskich legend”) -wychowankowie z 4 placówek;
 - wyjścia do pokoju zagadek typu „Escape Room” i „Let me out” – wychowankowie z 1 placówki.
3. Udział w wydarzeniach kulturalnych (kino, teatr, filharmonia, skansen, biblioteka):
- wyjścia do kina, teatru, filharmonii, muzeum, skansenu, biblioteki – wychowankowie wszystkich placówek;

- udział w imprezach organizowanych w Mieście Lublin np. Carnaval Sztukmistrzów, Jarmark Jagielloński, Orszak Trzech Króli, Koncert Chwały, Piknik Rodzinny – wychowankowie z 16 placówek;
 - udział w wystawach i imprezach organizowanych przez Targi Lublin – wychowankowie z 16 placówek;
 - poznawanie historii Lublina poprzez zwiedzanie Miasta Lublin (Muzeum Wsi Lubelskiej, Państwowe Muzeum na Majdanku) – wychowankowie z 16 placówek;
 - udział w obchodach 100-lecia Odzyskania Niepodległości – wychowankowie z 16 placówek;
 - organizacja pokazów filmowych – wychowankowie z 1 placówki;
 - organizacja koncertów muzycznych w placówce – wychowankowie z 1 placówki;
 - wyjścia do Teatru Starego na seanse z cyklu „Bajkowa Niedziela” i „Filmowa Niedziela” (razem 97 biletów) - wychowankowie z 3 placówek.
4. Udział w treningach, wydarzeniach, rozgrywkach i imprezach sportowych:
- zajęcia sportowe (pływanie, tenis stołowy, tenis ziemny, siłownia, piłka siatkowa, Rugby, biegi, piłka nożna, piłka ręczna, boks, muay thai) – wychowankowie wszystkich placówek.
 - nauka jazdy konnej, nauka pływania i żeglowania – wychowankowie z 3 placówek;
 - wyjścia na lodowisko – wychowankowie z 16 placówek;
 - nauka gry w szachy – wychowankowie z 1 placówki;
 - wyjścia na tory wrotkarskie Skate Town i Rollmania – wychowankowie z 1 placówki;
 - wyjścia do centrów rekreacyjno-sportowych Jump XL, Mania Skakania, Magic Park, Laser City – wychowankowie z 16 placówek;
 - udział w zawodach sportowych np. Bieg Solidarności, tenis stołowy, zawody wędkarskie, zawody rybackie – wychowankowie z 12 placówek;
 - udział w Turnieju Tenisa Stołowego o Puchar Starosty w Przybysławicach – wychowankowie z 1 placówki;
 - Doskonalenie jazdy na nartach i desce snowboardowej na stoku narciarskim w Białce Tatrzańskiej i Szczyrku – wychowankowie z 1 placówki.
5. Udział w zajęciach specjalistycznych i programach profilaktyczno-interwencyjnych (terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych):
- zajęcia socjoterapeutyczne – wychowankowie z 7 placówek;
 - zajęcia psychoterapeutyczne – wychowankowie z 8 placówek;

- zajęcia z psychologiem – wychowankowie wszystkich placówek;
 - zajęcia z pedagogiem – wychowankowie z 1 placówki;
 - udział w arteterapii – wychowankowie z 2 placówek;
 - udział w zajęciach logopedycznych – wychowankowie z 2 placówek;
 - udział w terapii sensorycznej - wychowankowie z 1 placówki;
 - udział w zajęciach z logorytmiki – wychowankowie z 1 placówki;
 - zajęcia wspomagające koncentrację uwagi – wychowankowie z 1 placówki;
 - zajęcia z zakresu kinezylogii edukacyjnej – metoda Dennisona - wychowankowie z 1 placówki;
 - udział w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych – wychowankowie z 1 placówki;
 - udział w terapii psychologicznej ze względu na zanieczyszczanie siebie i otoczenia;
 - udział w terapii psychologicznej ze względu na nieakceptowane zachowania seksualne;
 - realizacja programu dla młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień: „Nie zmarnuj swojego życia” - uświadomienie zagrożeń związanych z używkami, zmiana postawy u młodych dorosłych, zachęcanie do rozwijania swoich zainteresowań, promowanie uniwersalnych wartości życiowych – wychowankowie z 1 placówki
6. Udział w zorganizowanych formach wypoczynku letniego i zimowego oraz wycieczkach turystycznych, piknikach, festynach, rajdach, spływach kajakowych:
- wypoczynek letni i zimowy krajowy i zagraniczny (półkolonie, kolonie, zimowiska, obozy) – wychowankowie wszystkich placówek;
 - udział w piknikach i festynach – wychowankowie wszystkich placówek
 - wyjścia, wyjazdy i wycieczki turystyczne, pielgrzymki piesze i autokarowe, rajdy piesze i rowerowe, rejsy żeglarskie, spływy kajakowe – wychowankowie wszystkich placówek.
 - Organizacja i udział w spotkaniach okolicznościowych i świętach np. urodziny, imieniny, pierwsze komunie, chrzty, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca, spotkanie wielkanocne, spotkanie wigilijne, Dzień Dziecka, Mikołajki, Andrzejkki, święta narodowe – wychowankowie wszystkich placówek
7. Wolontariat rodzinny, studencki – angażowanie wychowanków do podejmowania różnych aktywności, wsparcie w codziennych sytuacjach, pomoc w nauce – wychowankowie wszystkich placówek.

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 2

W ciągu całego 2018 roku prowadzono wielowymiarowe działania w celu optymalizacji systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej. Prowadzono pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w efekcie czego do swoich biologicznych rodzin powróciło 41 dzieci.

Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych mogły skorzystać z innowacyjnych form aktywizacji, pozwalającej na rozwijanie zainteresowań, podnoszenie kompetencji społecznych oraz sprawności fizycznej. Uwzględniając istniejące potrzeby w zakresie zapewnienia pieczy zastępczej dzieciom o indywidualnych potrzebach rozważana jest możliwość utworzenia w ramach reorganizacji Pogotowia Opiekuńczego w Lublinie, placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego.

W celu dostosowanie liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych do realnych potrzeb od 1 kwietnia 2018 roku placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, Dom im. Matki Weroniki, przekształcono w placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego.

W następnych latach planowana jest również dalsza modernizacja pozwalająca na dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do potrzeb zmieniających się wymogów ustawowych.

Reasumując, należy stwierdzić, iż wszystkie założone zadania w ramach celu „Optymalizacja systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej” były realizowane.

CEL 3. DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA PROCESU USAMODZIELNIANIA WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

W ramach Celu 3. realizowano następujące zadania:

1. Kontynuacja działań na rzecz wyrównywania szans usamodzielniającym się wychowankom poprzez objęcie ich pomocą finansową, psychologiczną, prawną oraz pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia.
2. Utrzymanie na poziomie roku 2015 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców) oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.
3. Zapewnienie wsparcia umożliwiającego usamodzielniającym się wychowankom określenie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym zakup i wykorzystanie innowacyjnego oprogramowania komputerowego, związanego z poradnictwem zawodowym i planowaniem kariery.
4. Kontynuacja polityki informacyjnej w obszarze usamodzielnienia, rozpowszechnianie wiedzy w tym zakresie poprzez publikacje, bieżące aktualizowanie strony internetowej, a także cykliczne spotkania z osobami, których proces usamodzielnienia dotyczy.
5. Propagowanie idei wolontariatu wśród wychowanków i tworzenia grup wsparcia.

Zadania realizowane były przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin, Miejski Urząd Pracy w Lublinie oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Tabela 18. Wskaźniki ilościowe w ramach realizacji celu 3

L. p.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba wychowanków objętych indywidualnymi programami usamodzielnienia (w tym liczba programów zrealizowanych)	454 wychowanków/ 42 programy zrealizowane
2.	Liczba wypłaconych świadczeń usamodzielniającym się wychowankom	1 366 świadczeń
3.	Liczba udzielonych osobom usamodzielnianym porad prawnych i psychologicznych	14 porad

4.	Liczba udzielonych osobom usamodzielnianym porad w zakresie określenia ścieżki edukacyjno-zawodowej	69 porad
5.	Liczba osób, które zdobyły lub podwyższyły kwalifikacje zawodowe	54 osoby
5.	Liczba osób usamodzielnianych, które skorzystały z możliwości wsparcia w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym	23 osoby
7.	Liczba wizyt w mieszkaniach chronionych pracownika socjalnego odpowiedzialnego za ich prawidłowe funkcjonowanie	756 wizyt
8.	Liczba spotkań informacyjnych z młodzieżą przebywającą w pieczy zastępczej w celu zapoznania z wymogami formalno-prawnymi procesu usamodzielnienia	104 spotkania (indywidualne)
9.	Liczba spotkań informacyjnych z wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w celu zapoznania z wymogami formalno-prawnymi procesu usamodzielnienia	20 spotkań (indywidualnych)
10.	Liczba zaangażowanych wolontariuszy	0
11.	Liczba grup wsparcia (samopomocowych)	0
12.	Liczba zaktualizowanych poradników skierowanych do usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 1. Kontynuacja działań na rzecz wyrównywania szans usamodzielniającym się wychowankom poprzez objęcie ich pomocą finansową, psychologiczną, prawną oraz pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia

Zgodnie z art. 140 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2018 znajdowało się łącznie **505** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- **263 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej³⁰,**
- **242 wychowanków z 75 placówek³¹.**

Spośród 505 osób w stosunku, do których wszczęto proces usamodzielnienia, na dzień 31 grudnia 2018 r.:

- 180 osób pozostawało w opiece zastępczej (116 osób w rodzinach zastępczych i 64 w placówkach);
- 325 osób opuściło rodzinę zastępczą lub placówkę (147 wychowanków z rodzin zastępczych, 178 wychowanków z placówek).

W 2018 roku proces usamodzielnienia rozpoczęło (tzn. został wskazany opiekun usamodzielnienia) 68 wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- 36 wychowanków rodzin zastępczych,
- 32 wychowanków placówek.

W 2018 roku 63 osoby po osiągnięciu pełnoletności opuściły rodziny zastępcze lub placówki (31 wychowanków opuściło rodziny zastępcze oraz 32 wychowanków opuściło placówki).

Spośród 263 usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, większość przebywała w spokrewnionych rodzinach zastępczych (170 osób), 86 osób w niezawodowych rodzinach zastępczych, a 7 w rodzinach zawodowych.

Spośród 242 będących w procesie usamodzielnienia wychowanków placówek, najwięcej osób – 187 - to wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, rodzinnego i interwencyjnego (z 38 placówek, w tym 17 w Lublinie).

Kolejną grupą są wychowankowie opuszczający młodzieżowe ośrodki wychowawcze. W 2018 roku usamodzielniali się wychowankowie z 27 młodzieżowych ośrodków wychowawczych (41 osób). Pozostali wychowankowie rekrutowali się z 7 zakładów poprawczych (11 osób), z 1 schroniska dla nieletnich (1 osoba) oraz z 2 młodzieżowych ośrodków socjoterapii (2 osoby).

W 2018 roku 454 osoby posiadały zatwierdzone indywidualne programy usamodzielnienia (234 osób to wychowankowie rodzin zastępczych, 220 wychowankowie placówek). Liczba indywidualnych programów usamodzielnienia zrealizowanych w pełnym zakresie (osoby skorzystały ze wszystkich przysługujących form pomocy oraz dokonały

³⁰ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

³¹ Z czego 55 osób to wychowankowie z 37 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

oceny końcowej procesu usamodzielnienia) – 42 (18 - wychowankowie placówek, 24 - wychowankowie rodzin zastępczych).

W 2018 roku 188 osobom usamodzielnianym (57,85% ogółu usamodzielnianych, którzy opuścili rodziny zastępcze lub placówki) przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu, z tego:

- 113 osobom z rodzin zastępczych (76,87% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze)
- 75 osobom z placówek (42,13% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili placówki).

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, na usamodzielnienie, wyniosły w 2018 roku **1 018 644,09 zł**.

W 2018 r. wychowankowie rodzin zastępczych i placówek złożyli 312 wniosków, z tego 264 o udzielenie pomocy pieniężnej. Pozostałe wnioski dotyczyły pobytu w mieszkaniu chronionym, warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

Tabela 19. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2018 r.

Rodzaj Świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota	Liczba		Kwota
	świadczeń wypłaconych	osób		świadczeń wypłaconych	osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	22	22	100 718,00	27	27	177 301,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				1	1	5 166,00
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	824	95	418 404,99	438	54	225 175,10
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				99	11	51 227,04
Pomoc na zagospodarowanie	30	30	51 579,00	25	25	45 466,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				2	2	6 888,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	9	X	X	8	X
Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych	X	24	X	X	25	X
Łącznie			570 701,99	Łącznie		447 942,10
Łącznie wydatki na usamodzielnienia wyniosły 1 018 644,09 zł						

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zadanie 2. Utrzymanie na poziomie roku 2015 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców) oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Zadanie to jest realizowane w ramach pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, do której MOPR jest zobowiązany zarówno w stosunku do wychowanków opuszczających pieczę zastępczą (art. 140 ust. 2 lit .a ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), jak i wychowanków opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2018 dysponowało **7 mieszkaniami chronionymi** dla usamodzielnianych wychowanków (25 miejsc). W ciągu całego 2018 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystały **23 osoby** (15 z placówek, 8 z rodzin zastępczych).

Tabela 20. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków

Rodzaj świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu chronionym na terenie Lublina	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2018 r.).	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2018 r.)
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	0	0	0
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	4	3	3	3
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	1	1	5	2
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	1	1	1	1
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	1	1	4	3
Łączna liczba osób, która skorzystała z pobytu w mieszkaniu chronionym				
Stan na dzień 31.12.2018 r.				
Ilość mieszkań	7			
Ilość miejsc	25	8	6	15
			11	

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Pobyt w mieszkaniu chronionym jest odpłatny. Opłata ponoszona jest przez mieszkańców zgodnie z Uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r. poz. 3912, ze zm.) i jest uzależniona od sytuacji dochodowej osoby usamodzielnianej oraz kosztów utrzymania mieszkania. W 2018 r. na konto dochodowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z tytułu odpłatności mieszkańców za pobyt w mieszkaniach chronionych dla osób usamodzielnianych wpłynęła łączna kwota **17 496,60 zł.**

Tabela 21. Wydatki związane z prowadzeniem mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków w 2018 roku

Lp.	Paragraf	Poniesione wydatki
1.	§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia	9 956,97 zł
2.	§ 4260 – zakup energii	29 804,40 zł
3.	§ 4270 – zakup usług remontowych	25 021,49 zł
4.	§ 4300 – zakup usług pozostałych	5 615,98 zł
5.	§ 4360 – usługi telekomunikacyjne	3 280,56 zł
6.	§ 4400 – opłaty czynszowe	31 841,40 zł
7.	§ 4520 – opłaty na rzecz budżetów jst	2 011,00 zł
SUMA		107 531,80 zł

Źródło: opracowanie własne MOPR

Zadanie 3. Zapewnienie wsparcia umożliwiającego usamodzielniającym się wychowankom, określenie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym zakup i wykorzystanie innowacyjnego oprogramowania komputerowego, związanego z poradnictwem zawodowym i planowaniem kariery

Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Dotychczas realizowane działania w tym zakresie zwiększają szanse młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym na podjęcie zatrudnienia.

W 2018 r. osoby, które opuściły pieczę zastępczą oraz placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, były informowane o projekcie realizowanym na terenie Lublina przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego OIC Poland "Mobilność: fabryka szans na przyszłość". Projekt był skierowany do osób w wieku 18 - 35 lat zamieszkujących na terenie województwa lubelskiego, które nie pracowały i nie uczestniczyły w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym lub niestacjonarnym. Spośród 18 osób usamodzielnianych, które spełniały warunki formalne, w projekcie wzięło udział 3 wychowanków. W ramach projektu uczestnicy skorzystali ze wsparcia psychologicznego, szkolenia w zakresie kompetencji społecznych oraz przygotowania językowego i kulturowego. Po tym etapie uczestnicy na 2 miesiące wyjechali na Cypr, gdzie odbywali staż w hotelach (na różnych stanowiskach). Po powrocie ze stażu zostali objęci programem aktywizacji zawodowej, pod kątem wejścia na rynek pracy. Po zakończeniu projektu wychowankowie podjęli zatrudnienie na terenie Lublina. Jedna osoba uzyskała propozycję pracy za granicą, ale jej nie przyjęła. Udział w projekcie wymagał od wychowanków znajomości języka angielskiego w stopniu podstawowym oraz odwagi w podejmowaniu nowych wyzwań. W 2019 roku są planowane 2 edycje projektu.

Ponadto, osoby usamodzielniane pozostające bez zatrudnienia miały możliwość uczestnictwa w projekcie "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Lublin" realizowanym przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie. Projekt był przeznaczony dla osób w wieku 18-29. W ramach projektu realizowane są usługi i instrumenty rynku pracy zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wszystkie osoby, które spełniały kryteria uczestnictwa były kierowane przez pracowników Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym do MUP w Lublinie.

Do pomocy w poradnictwie zawodowym służy program komputerowy „Indywidualny Planer Kariery”. Jest to multimedialne narzędzie, dzięki któremu możliwe jest planowanie kariery zawodowej, wyboru zawodu, uporządkowanie wiedzy na temat istniejących zawodów oraz wybór dalszej formy kształcenia. Indywidualny Planer Kariery ułatwia poruszanie się na rynku pracy, a także rozpoznanie i ocenę własnych kompetencji i celów zawodowych. W 2018 roku 1 osoba skorzystała z pomocy w/w narzędzia (po zakończeniu etapu kształcenia).

Wielu wychowanków potrafi samodzielnie określić preferencje edukacyjne i zawodowe kierując się własnymi potrzebami i możliwościami jakie zapewniają szkoły. Problemem jest rozpoczęcie edukacji zawodowej dla osób, które ukończyły 18 rok życia. Pełnoletni wychowanek, który opuszcza placówkę lub rodzinę zastępczą często porzuca również naukę

szkolną. Osoby pełnoletnie nie mogą rozpocząć nauki w szkole dla młodzieży. Chcąc zdobyć zawód mogą ukończyć kwalifikacyjny kurs zawodowy albo liceum ogólnokształcące i dopiero po uzyskaniu średniego wykształcenia rozpocząć naukę w szkole policealnej lub wyższej. Brak wytrwałości, a także konieczność podejmowania zatrudnienia często powodują zakończenie edukacji na etapie szkoły gimnazjalnej.

W ciągu całego 2018 roku 69 osób (31 z placówek, 38 z rodzin zastępczych) skorzystało z poradnictwa w zakresie określenia ścieżki edukacyjno-zawodowej, rozumianego jako pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły. Usamodzielniani wychowankowie korzystają również z pomocy Specjalistycznej Poradni Zawodowej przy ul. Magnoliowej 8 w Lublinie, a osoby bezrobotne lub poszukujące pracy mają możliwość korzystania z poradnictwa zawodowego w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

W 2018 roku odbyły się XVI Targi Pracy (w Centrum Targowo - Wystawienniczym Targi Lublin S.A. w Lublinie). Organizatorem przedsięwzięcia był Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie oraz spółka Targi Lublin. W Targach Pracy uczestniczyło 61 wystawców z Polski i z zagranicy, instytucje rynku a także osoby bezrobotne i poszukujące zatrudnienia z terenu województwa lubelskiego. W wydarzeniu tym uczestniczyli (pod opieką pracownika socjalnego), chętni wychowankowie z mieszkań chronionych, którzy nie pracują lub planują zmianę pracy. Targi pracy są okazją do wymiany informacji między poszukującymi pracy a pracodawcami reprezentującymi różne branże. W ramach pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia wychowankowie otrzymują również wykaz agencji zatrudnienia działających w Lublinie, dzięki którym najszybciej otrzymają sezonowe bądź czasowe zatrudnienie.

W 2018 roku 54 osoby, spośród usamodzielniających się wychowanków, zdobyło lub podniosło swoje kwalifikacje (17 osób z placówek i 37 osób z rodzin zastępczych). Przez zdobycie lub podniesienie kwalifikacji rozumiane jest ukończenie szkoły na poziomie co najmniej zawodowym lub ukończenie kursu zawodowego.

Zadanie 4. Kontynuacja polityki informacyjnej w obszarze usamodzielnienia, rozpowszechnianie wiedzy w tym zakresie poprzez publikacje, bieżące aktualizowanie strony internetowej, a także cykliczne spotkania z osobami, których proces usamodzielnienia dotyczy

W roku sprawozdawczym pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym spotykali się indywidualnie zarówno z młodzieżą wkraczającą w proces usamodzielnienia, jak również z osobami, które już opuściły pieczę zastępczą.

Spotkania z osobami w wieku 17 i 18 lat miały charakter informacyjny. Wychowankowie byli wprowadzani w proces usamodzielnienia, informowani o indywidualnym programie usamodzielnienia, o tym kiedy mogą opuścić pieczę zastępczą oraz z jakich form pomocy zarówno finansowej, jak i niepieniężnej mogą skorzystać. Osoby opracowujące indywidualny program usamodzielnienia otrzymywały poradnik Vademecum usamodzielnienia „Postaw na przyszłość”, który został zaktualizowany w 2015 roku w nakładzie 350 egzemplarzy. W 2019 r. planuje się aktualizację poradnika dla osób usamodzielnianych, opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Od dnia 1 czerwca 2018 r. zmieniła się wysokość pomocy dla osób usamodzielnianych. Trwają prace nad wprowadzeniem zmian do ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W związku z powyższym informator dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą zostanie zaktualizowany po wprowadzeniu zmian (prawdopodobnie w 2020 roku).

Spotkania z osobami, które już realizują indywidualny program usamodzielnienia miały charakter nie tylko informacyjny, ale również motywacyjny i doradczy. Wychowankowie poza uzyskiwaniem na bieżąco informacji byli motywowani do nauki i podejmowania zatrudnienia. Otrzymywali również informacje o możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobów Miasta Lublin oraz korzystania z usług CIK lub Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Oprócz spotkań z osobami usamodzielnianymi pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym spotykali się z pracownikami placówek, opiekunami usamodzielnienia, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej. Spotkania dotyczyły poszczególnych wychowanków, jak również przepisów związanych z procesem usamodzielnienia, a także prawidłowego opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia. Informacje do placówek zlokalizowanych poza Lublinem były przekazywane telefonicznie. Na bieżąco aktualizowana była strona internetowa Ośrodka. Pracownicy Sekcji uczestniczyli w ocenach sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w spotkaniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej (zgodnie z art. 130 i 135 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zadanie 5. Propagowanie idei wolontariatu wśród wychowanków i tworzenia grup wsparcia

W ramach propagowania idei wolontariatu wśród wychowanków rozpowszechniano informacje dotyczące wolontariatu i poszukiwano osób zainteresowanych. Na podstawie dotychczasowych obserwacji można stwierdzić, że usamodzielniani wychowankowie nie są skłonni do udzielania bezinteresownej pomocy, tłumacząc to brakiem czasu.

Grupa wsparcia nie została utworzona ze względu na brak zainteresowania ze strony wychowanków. Zadanie jest realizowane w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w Lublinie.

PODSUMOWANIE REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH CELU 3.

W ramach realizacji celu 3 dotyczącego doskonalenia systemu wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków osiągnięto następujące efekty:

- prawidłowo funkcjonująca sieć mieszkań chronionych zabezpieczająca potrzeby usamodzielnianych wychowanków (7 mieszkań dla 25 osób),
- podejmowanie zatrudnienia przez 120 usamodzielnianych osób (57 wychowanków z rodzin zastępczych, 63 osoby z placówek),
- zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez umożliwienie wychowankom pobytu w mieszkaniach chronionych - w ciągu 2018 roku 23 wychowanków skorzystało z pobytu w mieszkaniu chronionym (w ciągu 3 lat – 45 osób),
- pełne usamodzielnienie wychowanków i ich wyjście z systemu pomocy społecznej, w 2018 roku 42 wychowanków zrealizowało indywidualne programy usamodzielnienia, a tym samym nastąpiło ich pełne usamodzielnienie.

Reasumując, funkcjonujący na terenie Miasta Lublin system wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej zabezpiecza ich najważniejsze potrzeby:

- Miasto Lublin zapewnia środki finansowe na realizację świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków,
- utrzymano założoną na poziomie roku 2015 liczbę mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań),
- rozpropagowano poradnik skierowany do usamodzielniającej się młodzieży oraz osób wspierających ich usamodzielnienie Vademecum Usamodzielnienia „Postaw na

przyszłość” (z wydanych 350 egzemplarzy pozostało 46, które zostaną rozdysponowane w bieżącym roku),

- udzielano pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w uzyskaniu zatrudnienia. Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin w 2017 roku sporządził wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta. W wykazie zostało umieszczonych 64 usamodzielniających się wychowanków. Na dzień 31.12.2018 roku 28 osób zawarło umowy najmu.

Należy stwierdzić, iż wszystkie założone na 2018 rok zadania w ramach celu „Doskonalenie systemu wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej” były zrealizowane.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1.....	4
Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2018 roku.....	12
Tabela 3. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2018 roku z podziałem na rodzaj wsparcia.....	12
Tabela 4. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2.....	19
Tabela 5. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 3.....	35
Tabela 6. Współpraca międzyinstytucjonalna realizowana przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskiej karty” za okres I - XII 2018 roku...	40
Tabela 7. Wskaźniki ilościowe realizacji celu 4.....	45
Tabela 8. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2018 roku z podziałem na typy oraz z kwotą dofinansowania.....	47
Tabela 9. Liczba zatrudnionych asystentów oraz wydatki poniesione na ich zatrudnienie.....	52
Tabela 10. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny w 2018 roku.....	54
Tabela 11. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 1	60
Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2018 roku.....	63
Tabela 12. Liczba zatrudnionych koordynatorów oraz wydatki poniesione na ich zatrudnienie w 2018 roku.....	66
Tabela 13. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 roku.....	68
Tabela.14. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla rodzin pomocowych.....	72
Tabela 15. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.....	73
Tabela 16. Wskaźniki ilościowe realizacji zadań w ramach celu 2	75
Tabela 17. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2018 roku.....	77
Tabela 18. Wskaźniki ilościowe w ramach realizacji celu 3.....	86
Tabela 19. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2018 r.....	89
Tabela 20. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków.....	90
Tabela 21. Wydatki związane z prowadzeniem mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków w 2018 roku	91